

ONTWERPBESLUIT VECHT- EN BENEDEN-REGGEGBIED

Gelet op artikel 3, eerste lid en artikel 4, vierde lid, van Richtlijn 92/43/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 21 mei 1992 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna (PbEG L 206);

Gelet op de Beschikking van de Commissie 2004/813/EG van 7 december 2004 tot vaststelling, op grond van Richtlijn 92/43/EEG, van de lijst van gebieden van communautair belang voor de Atlantische biogeografische regio (PbEG L 387);

Gelet op artikel 10a van de Natuurbeschermingswet 1998;

BESLUIT:

Artikel 1

1. Als speciale beschermingszone in de zin van artikel 4, vierde lid, van de Richtlijn 92/43/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 21 mei 1992 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna (PbEG L 206) wordt aangewezen: het op de bij dit besluit behorende kaart aangegeven gebied, bekend onder de naam: **Vecht- en Beneden-Reggegebied**.
2. De in het eerste lid bedoelde speciale beschermingszone is aangewezen voor de volgende natuurlijke habitattypen opgenomen in bijlage I van Richtlijn 92/43/EEG (prioritaire habitattypen aangeduid met een sterretje):
 - H2310 Psammofiele heide met *Calluna* en *Genista*
 - H2330 Open grasland met *Corynephorus*- en *Agrostis*-soorten op landduinen
 - H3160 Dystrofe natuurlijke poelen en meren
 - H4010 Noord-Atlantische vochtige heide met *Erica tetralix*
 - H4030 Droge Europese heide
 - H5130 *Juniperus communis*-formaties in heide of kalkgrasland
 - H6120 *Kalkminnend grasland op dorre zandbodem
 - H6230 *Soortenrijke heischrale graslanden op arme bodems van berggebieden (en van submontane gebieden in het binnenland van Europa)
 - H6430 Voedselrijke zoomvormende ruigten van het laagland, en van de montane en alpiene zones
 - H7140 Overgangs- en trilvenen
 - H7150 Slenken in veengronden met vegetatie behorend tot het *Rhynchosporion*
 - H9190 Oude zuurminnende eikenbossen op zandvlakten met *Quercus robur*
 - H91E0 *Bossen op alluviale grond met *Alnus glutinosa* en *Fraxinus excelsior* (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*)
3. De in het eerste lid bedoelde speciale beschermingszone is aangewezen voor de volgende soorten opgenomen in bijlage II van Richtlijn 92/43/EEG (prioritaire soorten aangeduid met een sterretje):
 - H1134 Bittervoorn
 - H1145 Grote modderkruiper
 - H1149 Kleine modderkruiper
 - H1163 Rivierdonderpad
 - H1166 Kamsalamander
 - H1318 Meervleermuis

Artikel 2

1. De aanwijzing, bedoeld in artikel 1, gaat tevens vergezeld van een nota van toelichting, welke deel uitmaakt van dit besluit.
2. De in artikel 1 bedoelde speciale beschermingszone vormt het Natura2000-gebied **Vecht- en Beneden-Reggegebied**, waarvan de instandhoudingsdoelstelling in de zin van artikel 10a, tweede lid van de Natuurbeschermingswet 1998, is opgenomen in de nota van toelichting behorende bij dit besluit.

Artikel 3

1. Dit besluit zal, met uitzondering van de kaart en de nota van toelichting, met een toelichting in de Staatscourant worden geplaatst.
2. Dit besluit treedt in werking op de dag na bekendmaking in de Staatscourant.

Dit ontwerpbesluit, de kaart en de nota van toelichting worden gedurende zes weken ter inzage gelegd in het kantoor van de Directie Regionale Zaken, vestiging Oost van het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit:

Verzetslaan 30, 7411 HX DEVENTER. Terinzagelegging vindt tevens plaats in de gemeentehuizen en openbare bibliotheken van de betreffende gemeente(n), in het kantoor van het waterschap waaronder het gebied valt, en in de provinciehuizen van de betreffende provincie(s). Het ontwerpbesluit kan ook worden ingezien op internet op het adres: <http://www.minlnv.nl/natuurwetgeving>.

Het definitieve besluit zal, met uitzondering van de kaart en de nota van toelichting, met een toelichting in de Staatscourant worden geplaatst.

Een ieder kan een zienswijze binnen zes weken na de terinzagelegging van dit ontwerpbesluit schriftelijk of mondeling naar voren brengen. Schriftelijke zienswijzen kunt u indienen bij het Inspraakpunt, zoals aangegeven in de bekendmaking. Een mondelinge zienswijze kunt u naar voren brengen op de wijze zoals deze in de bekendmaking is aangegeven. U wordt verzocht een kaart bij te voegen indien de zienswijze betrekking heeft op bepaalde percelen. Beroep tegen het definitieve besluit kan alleen worden ingesteld door een belanghebbende die een zienswijze naar voren heeft gebracht.

Nota van toelichting van het Natura2000-gebied Vecht- en Beneden-Reggegebied bij de aanwijzing als speciale beschermingszone in het kader van de Richtlijn 92/43/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna en hierna te noemen de Habitatrichtlijn

1. INLEIDING

Door middel van dit besluit wordt het gebied Vecht-en Beneden-Reggegebied aangewezen als speciale beschermingszone onder de Habitatrichtlijn. De aanwijzing vormt het Natura2000-gebied Vecht- en Beneden-Reggegebied, waarvan de instandhoudingsdoelstellingen in dit besluit zijn opgenomen.

In hoofdstuk 2 van deze nota van toelichting wordt de aanwijzing onder de Habitatrichtlijn kort toegelicht. In dit hoofdstuk wordt tevens melding gemaakt van de status van beschermd natuurmoment voor een deel van het Natura2000-gebied, welke bij dit besluit komt te vervallen. Deze toelichting omvat verder in hoofdstuk 3 de gebiedsbeschrijving, bijzonderheden met betrekking tot de begrenzing en een toelichting op de kaart. Tenslotte zijn in hoofdstuk 4 de instandhoudingsdoelstellingen vermeld.

2. AANWIJZING HABITATRICHTLIJN

Door middel van dit besluit wordt het gebied Vecht -en Beneden-Reggegebied aangewezen als speciale beschermingszone onder de Habitatrichtlijn ("Habitatrichtlijngebied"). Het gebied is in mei 2003 aangemeld volgens de procedure zoals opgenomen in artikel 4 van deze richtlijn waarna het gebied in december 2004 door de Europese Commissie onder de naam "Vecht en Benenden Regge" en onder nummer NL9801017 is geplaatst op de van de lijst van gebieden van communautair belang voor de Atlantische biogeografische regio. Het gebied is aangewezen voor drie prioritaire habitattypen in de zin van artikel 1 van de Habitatrichtlijn.

Ingevolge artikel 15a, tweede en derde lid van de Natuurbeschermingswet 1998 vervalt bij aanwijzing als speciale beschermingszone onder artikel 10a de status van de hieronder opgesomde natuurmonumenten¹. In dergelijke gevallen heeft de instandhoudingsdoelstelling voor de gedeelten van het Natura2000-gebied waarop de aanwijzingen als natuurmonument betrekking hadden, mede betrekking op de doelstellingen ten aanzien van het behoud, herstel en de ontwikkeling van het natuurschoon of de natuurwetenschappelijke betekenis van het gebied zoals bepaald in de vervallen besluiten (zie verder hoofdstuk 4).

Het beschermd natuurmonument Junner en Arriër Koeland is aangewezen op 8 juni 1993 onder nummer NBLF 93-5048, bekendmaking Staatscourant 1993/118.

Het beschermd natuurmonument De Stekkenkamp is aangewezen op 13 december 1993 onder nummer NBLF-93-10739, bekendmaking Staatscourant 1993/244.

Het beschermd natuurmonument Karshoek is aangewezen op 23 mei 1990 onder nummer NMF-90-6276, bekendmaking Staatscourant 1990/108.

Het Staatsnatuurmonument Junner en Arriër Koeland is aangewezen op 8 juni 1993 onder nummer NBLF 93-5046, bekendmaking Staatscourant 1993/118.

¹ Beschermd en staatsnatuurmonumenten zijn in de periode 1968-98 aangewezen op grond van respectievelijk artikel 7 en 21 van de Natuurbeschermingswet (Stb. 1967, nr. 572)

Dit Habitatrictlijngebied wordt voortaan aangeduid als Natura2000-gebied Vecht- en Beneden-Reggegebied (landelijk gebiedsnummer 39). Natura2000 is het samenhangende Europees ecologisch netwerk bestaande uit de gebieden aangewezen onder de Habitatrictlijn. Dit netwerk moet de betrokken natuurlijke habitattypen en habitats van soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding behouden of in voorkomend geval herstellen. Natura2000 bestrijkt ook de onder Vogelrichtlijn aangewezen gebieden. De instandhoudingsdoelstellingen (hoofdstuk 4) en eventuele wijziging van de begrenzing zijn in algemene zin nader toegelicht in het Natura 2000 Doelendocument. Dit document geeft het beleidskader van de geformuleerde instandhoudingsdoelstellingen weer en van de daarbij gehanteerde systematiek. Beschrijvingen van habitattypen en soorten waarvoor doelen zijn vastgesteld, zijn opgenomen in het Natura 2000 Profielendocument. Hierin wordt ook ingegaan op de interpretatie van habitattypen en de relatieve bijdrage van afzonderlijke gebieden aan het Natura2000-netwerk.

Het Natura2000-gebied Vecht- en Beneden-Reggegebied ligt in de provincie Overijssel en behoort tot het grondgebied van de gemeenten Dalfsen, Hardenberg, Ommen en Twenterand.

3. GEBIEDSBESCHRIJVING EN BEGRENZING

3.1 Gebiedsbeschrijving

Het gebied Vecht en Beneden-Regge ligt in twee zeer verschillende landschappen: in het rivierengebied (uiterwaarden van de Vecht en de Beneden-Regge) en in de hogere zandgronden (Boswachterij Ommen, Beerze, het landgoed Eerde en de Archermer- en Lemelerberg). De bodem van de hogere zandgronden is van oorsprong zuur en voedselarm, langs Vecht en Regge komen voedselrijkere bodemtypes voor.

De Overijsselse Vecht is een kleine rivier waarin veel transport van zand plaatsvindt door erosie en sedimentatie. De rivier is hier niet bedijkt en er zijn reliëfrijke rivierduinen, hoge oeverwallen en oude meanders. De rivier is, onder andere bij de koelanden van Junne en Arriën, rechtgetrokken, er zijn stuwen in aangebracht en het zomerbed is verbreed. Inundaties met rivierwater zijn daardoor afgenomen evenals nieuwe zandafzettingen. De Regge is een kleine laaglandrivier in het oostelijk zandgebied.

Langs de Vecht bevinden zich oude meanders in verschillende stadia van verlanding, rivierduinen, natte en droge schraalgraslanden (waaronder stroomdalgraslanden), ruigten, struwelen gedomineerd door sleedoorn, heiderestanten met jeneverbesstruweel en loofbos. In de ongestoorde kronkelwaarden is een grote verscheidenheid aan milieuomstandigheden die worden bepaald door hoogteligging, vochtigheid, voedselrijkdom, kalkgehalte, expositie en microklimaat.

Het dekzandgebied is een groot complex van naald- en loofbossen, heiden, stuifzanden en vennen. Het grootste deel van de heiden bestaat uit droge struikheibegroeiingen. In laagten komen natte heiden met dophei en soms veenmossen voor. Plaatselijk komen vochtige, schrale graslanden voor waarin klokjesgentiaan en borstelgras kenmerkend zijn. In Beerze liggen daarnaast een mooi kamduin en uitgebreide veenputtencomplexen.

Op de hogere gronden ten oosten van de Regge komen goede voorbeelden van zure vennen voor. Landgoed Eerde bestaat uit oud kampenlandschap en jongere heideontginningen met heiderestanten en jeneverbessen. De Archemer en Lemelerberg bestaan uit gestuwde rivierzanden en dekzanden. Hier komt droge heiden, jeneverbesstruweel, een hellingveentje en stuifzand voor.

3.2 Landschappelijke context en kenmerken begrenzing

Vecht- en Beneden-Reggegebied behoort tot de Natura2000-landschappen 'Rivierengebied' en 'Hogere zandgronden'.

De begrenzing van het Habitatrictlijngebied Vecht-en Beneden-Reggegebied is bepaald aan de hand van de ligging van de natuurlijke habitats en de leefgebieden van de soorten waarvoor het gebied is aangewezen. Daarnaast omvat het begrensde gebied ook natuurwaarden die integraal onderdeel uitmaken van de ecosystemen waartoe de betreffende habitattypen en leefgebieden van soorten behoren alsmede voor zover van toepassing nieuwe natuur die noodzakelijk wordt geacht om bedreigde en schaarse habitattypen en leefgebieden van soorten te herstellen.

Bij de keuze en de afbakening van de gebieden is geen rekening gehouden met andere vereisten dan die verband houdend met de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna.²

3.3 Begrenzing en oppervlakte

De begrenzing is op de bijbehorende kaart aangegeven. Het Natura2000-gebied omvat het bos- en natuurgebied van de Lemeler- en Archemenerberg, de Eerder Hooilanden, het Eerder Achterbroek, het bos- en natuurgebied ten zuidoosten van Ommen. De buitengrens wordt gevormd door de overgang van het natuurgebied naar de omringende cultuurgronden. Verder behoren delen van de uiterwaarden langs de Vecht van Arriën tot Beerze tot de begrenzing.

De voormalige beschermde en staatsnatuurmonumenten Junner en Arriër Koeland, De Stekkenkamp, Karshoek met een gezamenlijke omvang van 394 ha vallen geheel binnen de begrenzing van het Natura2000-gebied Vecht en Beneden-Reggegebied.

De begrenzing van het Habitatrictlijngebied (zoals aangemeld) is op de kaart op enkele technische punten verbeterd:

- Verharde wegen en bebouwing, die reeds tekstueel waren geëxclaveerd, zijn aan de rand van het gebied zoveel mogelijk ook op de kaart buiten de begrenzing gebracht.
- De begrenzing is waar mogelijk gelegd langs topografisch herkenbare lijnen, zoals wegen, wateren, perceelscheidingen en bosranden.
- De begrenzing is afgestemd op die van de (voormalige) natuurmonumenten opdat deze geheel binnen het Habitatrictlijngebied vallen.

² Hof van Justitie EG ,7 november 2000, First Corporate Shipping, zaak C-371/98, punten 15 en 25

Aan het gemelde Habitatrictlijngebied zijn enkele delen toegevoegd, zulks in overeenstemming met de provinciale natuurgebiedsplannen. Deze uitbreiding is noodzakelijk om aan de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura2000-gebied te kunnen voldoen. In deze delen zijn de a-biotische voorwaarden voor een op termijn succesvolle realisatie van het betreffende instandhoudingsdoel aanwezig.

Overige wijzigingen van meer dan 1 ha worden in de volgende alinea toegelicht.

De begrenzing van het Habitatrictlijngebied (zoals aangemeld) is aangepast:

- Een perceel bos (ten zuiden van Olde Vechte) dat één geheel vormt met het aangrenzende (voormalig) natuurmonument Stekkenkamp is toegevoegd (1,2 ha).
- Recreatieterrein en een bungalowpark bij Besthmen (ca. 12 ha) zijn uit de begrenzing gehaald omdat deze geen betekenis hebben voor de instandhouding van het gebied.
- Bij Besthmen zijn enkele percelen bos (14 ha) toegevoegd die deel uitmaken van de Boswachterij Ommen (SBB).
- Een perceel nieuwe natuur (2,5 ha), dat aan drie zijden grenst aan het Junner Koeland, is toegevoegd teneinde een meer logische begrenzing te krijgen ten behoeve van de instandhouding van het nabijgelegen heidegebied.
- Langs de Vecht bij Junne zijn een aantal percelen grasland (nieuwe natuur, 17 ha), die grotendeels worden omgeven door reeds begrensde Habitatrictlijngebied, toegevoegd ten behoeve van verbetering samenhang en een meer logische begrenzing.
- Ten oosten van Junne enkele percelen bos en grasland (nieuwe natuur, 4,6 ha) die aan drie zijden worden omgeven door reeds begrensde gebied.
- Aan de oostzijde zijn bij Mariëenberg (langs N36) akkers en bebouwing uit de begrenzing gehaald omdat deze weinig betekenis hebben voor de instandhouding van het gebied.
- Langs de Mariëbergerdijk uitbreiding met enkele percelen bos en heide (9,5 ha, grotendeels eigendom Landschap Overijssel) aansluitend op Landgoed Beerze.
- Aan de oostzijde van het Eerder Achterbroek uitbreiding met enkele aangrenzende percelen die een geheel met dit gebied vormen (8,0 ha, eigendom Natuurmonumenten).
- Enkele percelen cultuurgrond aan de zuidoostzijde van het Eerder Achterbroek (incl. bebouwing 8,3 ha, buiten EHS) die weinig betekenis hebben voor de instandhouding van het gebied.
- Op enkele plekken is de buitengrens van het deelgebied Archemer- en Lemelerberg beter op de bosgrens gelegd: uitbreiding (eigendom Landschap Overijssel, ca. 4 ha) en verkleining met cultuurgronden op de Lemeleresch (2,4 ha).

Het Natura2000-gebied beslaat een oppervlakte van 4103 ha. Dit cijfers betreft de bruto-oppervlakte omdat bij de berekening geen rekening is gehouden met niet op de kaart, tekstueel uitgesloten delen (zie paragraaf 3.4).

3.4 Toelichting bij de kaart en uitgesloten delen

De begrenzing van het Natura2000-gebied is aangegeven op de bij de aanwijzing behorende kaart. Voor zover van toepassing is daarbij onderscheid gemaakt tussen Habitatrictlijngebied, Vogelrichtlijngebied en (voormalige) natuurmonumenten. Daar waar de kaart en de nota van toelichting, bijvoorbeeld om kaart-technische redenen, niet overeenstemmen, is de tekst in deze paragraaf doorslaggevend. In

voorkomende gevallen zijn op de kaart ook aangrenzende Natura2000-gebieden aangegeven. Aan de indicatief aangeduide begrenzing van deze gebieden kunnen geen rechten worden ontleend (voor de begrenzing van deze gebieden wordt verwezen naar de kaarten van de betreffende aangewezen of aangemelde gebieden).

Voor de begrenzing van Natura2000-gebieden geldt de volgende algemene exclaveringsformule: Bestaande bebouwing, erven, tuinen, verhardingen en hoofdspoorwegen maken geen deel uit van het aangewezen gebied, tenzij daarvan in paragraaf 3.3 wordt afgeweken. Voor de gebruikte begrippen gelden de volgende definities (voor zover van toepassing in het onderhavige gebied):

- Bebouwing betreft één of meer gebouwen of bouwwerken, geen gebouwen zijnde. Gebouw: elk bouwwerk, dat een voor mensen toegankelijke overdekte geheel of gedeeltelijk met wanden omsloten ruimte vormt. Bouwwerk: elke constructie van enige omvang van hout, steen, metaal of ander materiaal, welke hetzij direct of indirect met de grond verbonden is hetzij direct of indirect steun vindt in of op de grond.
- Erven zijn de onmiddellijk aan een woning of ander gebouw gelegen, daarbij behorende en daarmee in gebruik zijnde terreinen.
- Tuinen zijn in de onmiddellijke nabijheid van een woning of ander gebouw gelegen intensief onderhouden terreinen beplant met siergewassen en gazons of in gebruik als moestuin die zich duidelijk onderscheiden van de omgeving. Tuinen zijn meestal besloten en omheind door middel van een afrastering, schutting, muur of haag, of (deels) omgeven door een sloot.
- Verhardingen kunnen bijvoorbeeld zijn: wegen, pleinen, parkeervoorzieningen, erfverhardingen en steenglooiingen. Wegen betreffen alle voor het gemotoriseerd verkeer in gebruik zijnde kunstmatig verharde wegen met inbegrip van de daarin liggende bruggen en duikers en de tot die wegen behorende paden en bermen of zijkanten.
- Hoofdspoorwegen betreffen spoorlijnen die zijn opgenomen in het Besluit aanwijzing hoofdspoorwegen (Stb. 2004, nr. 722).

Met betrekking tot het grensverloop langs verharde wegen, hoofdspoorwegen, watergangen, waterkerende dijken en de duinvoet geldt het volgende voor zover van toepassing in het onderhavige gebied:

- Waar de buitengrens van een gebied wordt gevormd door een verharde weg wordt de grens gelegd op de voet van het talud of langs de wegberm aan de zijde van het gebied.
- Langs hoofdspoorwegen geldt artikel 20 van de Spoorwegwet.
- Waar de buitengrens van een gebied wordt gevormd door een watergang die op de kaart slechts door een enkelvoudige lijn wordt aangegeven, wordt de grens gelegd op de watergrens die, gezien vanuit het gebied, aan de overzijde is gelegen omdat dergelijke wateren een ecologisch/waterhuishoudkundige eenheid vormen met de aanwezige natte habitats/ leefgebieden.
- De zeewaartse grens van duingebieden loopt langs de duinvoet van het buitenduin. Bij duinaangroei verplaatst de grens zich zeewaarts, bij duinafslag landinwaarts met de duinvoet mee.
- Waar de buitengrens van het watergebied samenvalt met een waterkerende dijk ligt de grens op de buitenteen van de dijk. Waar de buitengrens van een landgebied samenvalt met een waterkerende dijk ligt de grens op de teen van de dijk aan de gebiedszijde.

4. INSTANDHOUDINGSDOELSTELLINGEN

4.1 Inleiding

Het ecologisch netwerk Natura 2000 moet de betrokken natuurlijke habitats en leefgebieden van soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding behouden of in voorkomend geval herstellen. Onder het begrip “instandhouding” wordt een geheel van maatregelen verstaan die nodig zijn voor het behoud of herstel van natuurlijke habitats en populaties van wilde dier- en plantensoorten in een gunstige staat van instandhouding. Ingevolge artikel 4, vierde lid, Habitatrictlijn worden bij aanwijzing als Habitatrictlijngebied “tevens de prioriteiten vast[gesteld] gelet op het belang van de gebieden voor het in een gunstige staat van instandhouding behouden of herstellen van een type natuurlijke habitat [...] of van een soort [...] alsmede voor de coherentie van Natura 2000 en gelet op de voor dat gebied bestaande dreiging van achteruitgang en vernietiging”. Deze bepaling is in artikel 10a, tweede lid, van de Natuurbeschermingswet 1998 nader uitgewerkt. Op grond van dit artikel bestaat de verplichting om in een aanwijzing doelstellingen ten aanzien van de instandhouding van leefgebieden van vogelsoorten dan wel doelstellingen ten aanzien van de instandhouding van natuurlijke habitats of populaties van de in het wild levende dier- en plantensoorten op te nemen. Om die reden zijn voor elk Natura2000-gebied instandhoudingsdoelstellingen ontwikkeld, waarbij per habitatype en per (vogel)soort is uitgegaan van landelijke doelen en de bijdrage die een gebied redelijkerwijs kan leveren voor het bereiken van een gunstige staat van instandhouding op landelijk niveau.

4.2 Algemene doelen

- Behoud van de bijdrage van het Natura2000-gebied aan de biologische diversiteit en aan de gunstige staat van instandhouding van natuurlijke habitats en soorten binnen de Europese Unie.
- Behoud van de bijdrage van het Natura2000-gebied aan de ecologische samenhang van het Natura2000-netwerk zowel binnen Nederland als binnen de Europese Unie.
- Behoud en waar nodig herstel van de ruimtelijke samenhang met de omgeving ten behoeve van de duurzame instandhouding van de in Nederland voorkomende natuurlijke habitats en soorten.
- Behoud en waar nodig herstel van de natuurlijke kenmerken en van de samenhang van de ecologische structuur en functies van het gehele gebied voor alle habitattypen en soorten waarvoor instandhoudingsdoelstellingen zijn geformuleerd.
- Behoud of herstel van gebiedsspecifieke ecologische vereisten voor de duurzame instandhouding van de habitattypen en soorten waarvoor instandhoudingsdoelstellingen zijn geformuleerd.

4.3 Habitatrictlijn: habitattypen (bijlage I)

H2310 Psammofiele heide met *Calluna* en *Genista*

Doel Uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit.

Toelichting Mede vanwege de fauna is het van belang kleinere heideterreinen, van het habitatype stuifzandheiden met struikhei te vergroten en zoveel mogelijk onderling te verbinden. De kwaliteit kan verbeteren bij uitbreiding oppervlakte.

- H2330** **Open grasland met *Corynephorus*- en *Agrostis*-soorten op landduinen**
Doel Uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit.
Toelichting Het habitatype zandverstuivingen komt voor op de Lemelerberg en op landgoed Beerze. De afwisseling van (kleine) zandverstuivingen en habitatype H3210 stuifzandheiden met struikhei is voor een groot aantal dieren belangrijk. Beide habitatypen komen lokaal in mozaiekvorm voor. Uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit worden nagestreefd wegens het landelijke doel voor dit habitatype. Uitbreiding mag niet ten koste gaan van de verjonging van het habitatype H5130 jeneverbesstruwelen.
- H3160** **Dystrofe natuurlijke poelen en meren**
Doel Behoud oppervlakte en verbetering kwaliteit.
Toelichting De Bethermermeertjes behoren tot de beste voorbeelden van het habitatype zure vennen in ons land, mede dankzij de grote populatie van veenbloembies. Ook komt het type voor in veenputjes op Landgoed Beerze. In een ander ven (Dode Ven) komt het habitatype zure vennen in matige vorm voor en is de kwaliteit te verbeteren.
- H4010** **Noord-Atlantische vochtige heide met *Erica tetralix***
Doel Behoud oppervlakte en verbetering kwaliteit vochtige heiden, *hogere zandgronden* (subtype A).
Toelichting Het habitatype vochtige heiden, *hogere zandgronden* (subtype A) komt op verschillende plekken in het gebied voor.
- H4030** **Droge Europese heide**
Doel Uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit.
Toelichting Mede vanwege de fauna is het van belang kleinere heideterreinen met het habitatype droge heiden te vergroten en zoveel mogelijk onderling te verbinden.
- H5130** ***Juniperus communis*-formaties in heide of kalkgrasland**
Doel Behoud oppervlakte en verbetering kwaliteit.
Toelichting Het habitatype jeneverbesstruwelen is in de vorm van fraaie struwelen aanwezig, zowel op land als langs de rivier. Op het zand treedt plaatselijk verjonging op. De struwelen langs de Vecht zijn de fraaiste voorbeelden in ons land van een zeldzame plantengemeenschap (*Roso-Juniperetum*). Het gebied is voor dit type geselecteerd. Het habitatype komt op de Lemelerberg en in het Junner Koeland voor in de andere vorm in Nederland voor. Dit gebied levert een relatief grote bijdrage voor dit habitatype. Kwaliteitsverbetering kan optreden door verjonging van de jeneverbesstruwelen.

- H6120 *Kalkminnend grasland op dorre zandbodem**
 Doel Uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit.
 Toelichting Het habitatype stroomdalgraslanden verkeert in een zeer ongunstige landelijk staat van instandhouding. Langs de Vechtwaar het habitatype voorkomt op rivierduinen en stroomruggen is de kwaliteit sterk in kwaliteit en oppervlakte achteruitgegaan door afname van de overstromingsdynamiek. Het betreft een zeldzame vorm met zwolse anjer op betrekkelijk kalkarme bodem.
- H6230 *Soortenrijke heischrale graslanden op arme bodems van berggebieden (en van submontane gebieden in het binnenland van Europa)**
 Doel Behoud oppervlakte en verbetering kwaliteit.
 Toelichting Lokaal komt het habitatype heischrale graslanden voor in een natte vorm (*Gentiano pneumonanthes-Nardetum*). Bij optimalisering van de waterhuishouding kan de kwaliteit van dit sterk bedreigde habitatype verbeteren.
- H6430 Voedselrijke zoomvormende ruigten van het laagland, en van de montane en alpiene zones**
 Doel Behoud oppervlakte en kwaliteit ruigten en zomen, *moerasspirea* (subtype A).
 Toelichting Het betreft hier met name de begroeiingen met lange ereprijs van ruigten en zomen, *moerasspirea* (subtype A).
- H7140 Overgangs- en trilvenen**
 Doel Behoud oppervlak en behoud kwaliteit overgangs- en trilvenen, *trilvenen* (subtype A).
 Toelichting Het habitatype overgangs- en trilvenen, *trilvenen* (subtype A) komt plaatselijk voor bijvoorbeeld in oude meanders van de Vecht op plaatsen waar ijzerrijk grondwater uittreedt. De Vecht is een van de weinige gebieden in het Rivierengebied waar het habitatype overgangs- en trilvenen, *trilvenen* (subtype A) voorkomt.
- H7150 Slenken in veengronden met vegetatie behorend tot het *Rhynchosporion***
 Doel Behoud oppervlakte en kwaliteit.
 Toelichting Het habitatype pioniervegetaties met snavelbiezen komt voor op plagplekken in begroeiingen van het habitatype H4010 vochtige heiden, maar zal voor een groot deel weer omvormen tot vochtige heiden. Voor behoud van de soortensamenstelling is het van belang her en der in het terrein pionierplekken te behouden.
- H9190 Oude zuurminnende eikenbossen op zandvlakten met *Quercus robur***
 Doel Uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit.
 Toelichting De hogere zandgronden in het gebied zijn grotendeels begroeid met naaldbos, wat voor een deel kan worden omgevormd tot eikenbos van het habitatype oude eikenbossen. Vooral op oude bosgroeiplaatsen wordt dit beoogd.

H91E0	*Bossen op alluviale grond met <i>Alnus glutinosa</i> en <i>Fraxinus excelsior</i> (<i>Alno-Padion</i>, <i>Alnion incanae</i>, <i>Salicion albae</i>)
Doel	Uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit vochtige alluviale bossen, <i>beekbegeleidende bossen</i> (subtype C).
Toelichting	Het habitatype vochtige alluviale bossen, <i>beekbegeleidende bossen</i> (subtype C) komt in kleine oppervlakte voor langs de Vecht in de vorm van elzenbroekbos en (marginaal) vogelkers-essenbos. Het bos komt voor in een mozaïek met drogere bossen op overgangen naar rivierduinen en essen. Enige uitbreiding oppervlakte en verbetering van de kwaliteit is nodig om een meer duurzame situatie te realiseren.

4.4 Habitatrictlijn: soorten (bijlage II)

H1134	Bittervoorn
Doel	Behoud verspreiding, omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud populatie.
Toelichting	Dit gebied maakt geen deel uit van het hoofdverspreidingsgebied van de bittervoorn. De relatieve bijdrage van het gebied voor de duurzame instandhouding van de soort wordt vooralsnog als gering ingeschat.
H1145	Grote modderkruiper
Doel	Uitbreiding verspreiding, omvang leefgebied en behoud kwaliteit leefgebied voor uitbreiding populatie.
Toelichting	Om de grote modderkruiper in een gunstige staat van instandhouding te krijgen (of te behouden) wordt, voor het onderhavige gebied, beoogd het natuurlijke leefgebied (strangen en overstromingsplassen in laag dynamische situaties) te vergroten.
H1149	Kleine modderkruiper
Doel	Behoud verspreiding, omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud populatie.
Toelichting	De kleine modderkruiper verkeert landelijk in een gunstige staat van instandhouding. De soort komt in Nederland algemeen en wijd verspreid voor. De soort deelt grotendeels zijn niche met dat van de bittervoorn en de grote modderkruiper. Bij het realiseren van de doelen voor deze soorten zullen populaties van de kleine modderkruiper zich naar verwachting duurzaam kunnen handhaven.
H1163	Rivierdonderpad
Doel	Behoud verspreiding, omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud populatie.
Toelichting	De rivierdonderpad verkeert momenteel in een matig ongunstige staat van instandhouding in de grote rivieren. Ze komt hier veelal voor op kunstmatig substraat in de vorm van stenen beschoeiingen.

H1166 Kamsalamander

Doel Uitbreiding verspreiding, omvang en verbetering kwaliteit leefgebied voor uitbreiding populatie.

Toelichting De soort is alleen bekend van de omgeving rond kasteel Eerde en de Eerderhooilanden langs de Beneden Regge. Afgesneden rivierarmen met weinig of geen doorstroming vormen een natuurlijk leefgebied voor de soort. Langs de Vecht komt de soort niet voor. Versterking van de populatie moet met name gezocht worden in zuidelijke richting waar in deze regio meer lokale populaties voorkomen.

H1318 Meervleermuis

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud populatie.

Toelichting Dit gebied heeft een functie als foerageergebied voor kolonies meervleermuizen van buiten het gebied.

4.5 Beschermdenatuurmonumenten

Het Natura2000-gebied Vecht- en Beneden-Reggegebied omvat drie beschermde, natuurmonumenten³, namelijk Junner en Arriër Koeland, Karshoek en De Stekkenkamp. Verder omvat het Natura2000-gebied een staatsnatuurmonument, namelijk Junner en Arriër Koeland. (zie hoofdstuk 2). Ingevolge artikel 15a, derde lid, van de Natuurbeschermingswet 1998 heeft de instandhoudingsdoelstelling voor dat deel van het gebied, dat zijn status als beschermd natuurmonument heeft verloren, mede betrekking op de doelstellingen ten aanzien van het behoud, herstel en de ontwikkeling van het natuurschoon of de natuurwetenschappelijke betekenis van het gebied zoals bepaald in het van rechtswege vervallen besluit (verder: de “oude doelen”). Voor zover deze doelstellingen Natura2000-waarden betreffen, zijn deze begrepen in de in de voorgaande paragrafen opgenomen instandhoudingsdoelstellingen. In een aantal gevallen is het onmogelijk om zowel de oude doelen als de Natura2000-doelen te bereiken, bijvoorbeeld omdat die doelen tegenstrijdig beheer vragen. In deze gevallen gaan de Natura2000-doelen vóór om de Europeesrechtelijke verplichtingen na te komen. In het beheerplan zullen de oude doelen net als de overige instandhoudingdoelen worden uitgewerkt in ruimte en tijd. Dan wordt ook uitgewerkt waar achteruitgang van het natuurschoon en de natuurwetenschappelijke betekenis met betrekking tot oude doelen is toegestaan ten gunste van Natura2000-doelen. De van rechtswege vervallen besluiten zijn ter informatie bij dit besluit gevoegd (bijlage A)

³ Beschermden en staatsnatuurmonumenten zijn in de periode 1968-98 aangewezen op grond van respectievelijk artikel 7 en 21 van de Natuurbeschermingswet (Stb. 1967, nr. 572)

MINISTERIE VAN LANDBOUW,
NATUURBEHEER EN VISSERIJ

Dir.-Gen. Landelijke Gebieden
en Kwaliteitszorg

Directie Natuur, Bos, Landschap en Fauna

NBLF 93-5048

8 juni 1993

DE STAATSSECRETARIS VAN LANDBOUW, NATUURBEHEER EN VISSERIJ

Overwegende, dat het gebied "Junner en Arriër Koeland", gelegen in de gemeente Ommen, voor zover gevormd door de hierna kadastraal omschreven percelen, van algemeen belang is uit een oogpunt van natuurschoon en om zijn natuurwetenschappelijke betekenis en mitsdien een natuurmonument is in de zin van artikel 1, onderdeel b, van de Natuurbeschermingswet (Stb. 1967, 572);

dat het natuurmonument bestaat uit oude Vechtmeanders die zich in verschillende stadia van het verlandingsproces bevinden, natte en droge (schraal)graslanden, ruigten, struwelen gedomineerd door Sleedoorn, heiderestanten met jeneverbesstruweel en natuurlijk loofbos, die in ecologisch en landschappelijk opzicht een samenhangend geheel vormen;

dat het natuurmonument van grote geologische en geomorfologische betekenis is door de aanwezigheid van nog ongestoorde afzettingen uit het Pleistoceen en het Holoceen, waaronder dekzanden, kronkelwaarden en rivierduinen;

dat in het gebied kwel aan de oppervlakte treedt, die van groot belang is voor het voorkomen van bepaalde plantesoorten en voor de kwaliteit van het oppervlaktewater;

dat het natuurmonument wordt gekenmerkt door een grote verscheidenheid aan milieu-omstandigheden, die worden bepaald door hoogteligging, vochtigheid, voedselrijkdom, kalkgehalte, expositie en microklimaat;

dat in samenhang met deze milieuvariatie, mede onder invloed van de mens, zich een aantal plantengemeenschappen heeft ontwikkeld, waarvan verschillende minder algemene tot zeldzame plantesoorten deel uitmaken;

dat het natuurmonument rijk is aan een groot aantal soorten broedvogels, insecten en verscheidene minder algemene tot zeldzame soorten reptielen, amfibieën, dagvlinders en libellen, alsmede dat het gebied fungeert als fourageergebied voor de Das;

dat het natuurmonument door de grote afwisseling van terreintypen, de weidsheid van het parkachtige landschap en de relatieve ongereptheid van betekenis is uit een oogpunt van natuurschoon;

dat het natuurmonument van grote archeologische betekenis is door de aanwezigheid van een grafveld uit de IJzertijd;

Overwegende ten aanzien van de wezenlijke kenmerken van het onderhavige natuurmonument, dat hieronder niet alleen de hierboven genoemde waarden moeten worden verstaan, maar ook de hydrologische gesteldheid, de opbouw van het bodemprofiel, alsmede de voor de fauna noodzakelijke rust;

Overwegende ten slotte, dat de bescherming van dit natuurmonument niet reeds op andere wijze door of krachtens de wet is verzekerd;

Gezien de beschikking van 9 juni 1992, kenmerk NBLF-92-3048, houdende het besluit, dat de aanwijzing als beschermd natuurmonument in overweging is ten aanzien van het gebied "Junner en Arriër Koeland";

Gezien de omtrent de in overweging zijnde aanwijzing door Gedeputeerde Staten van Overijssel ingezonden beschouwingen en schrifturen, alsmede de te zelfder zake door de Natuurbeschermingsraad en de Rijksplanologische Commissie uitgebrachte adviezen

Handelende in overeenstemming met de Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer;

Gelet op artikel 7, in samenhang met artikel 9, zevende lid, van de Natuurbeschermingswet;

BESLUIT:

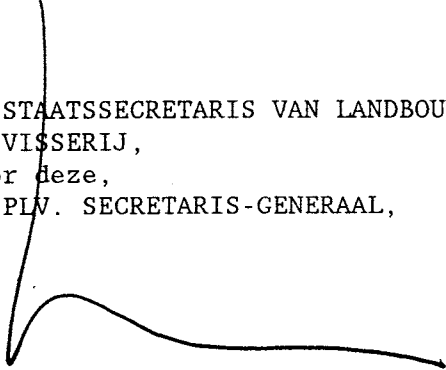
Artikel 1

Aangewezen wordt als beschermd natuurmonument het gebied "Junner en Arriër Koeland", voor zover gevormd door de percelen, kadastraal bekend gemeente Ambt Ommen, sectie B, nrs. 1948, 1951 en 2397; sectie O nrs. 259 ged., 336, 337, 338, 339, 340, 342, 343, 344, 345, 346, 347, 348, 349, 351, 353, 355, 356, 358, 359, 360, 361, 362 en 364; sectie P nrs. 366, 373 ged., 411 ged., 412 ged., 413 ged., 416 ged. en 418, een en ander zoals aangegeven op de bij deze beschikking behorende kaart BN182/SN124.

Artikel 2

De bij deze beschikking behorende toelichting maakt deel uit van deze beschikking.

DE STAATSSECRETARIS VAN LANDBOUW, NATUURBEHEER
EN VISSERIJ,
voor deze,
DE PLV. SECRETARIS-GENERAAL,

TOELICHTING BIJ BESCHIKKING NBLF-93-5048

1. Inleiding

Het natuurmonument "Junner en Arriër Koeland" bevindt zich in de gemeente Ommen en omvat twee van elkaar gescheiden gebiedsdelen, die ter weerszijde van de Overijsselse Vecht zijn gelegen. Het natuurmonument bestaat uit oude, afgesneden meanders van de Vecht, kronkelwaarden, rivierduinen en aangrenzende delen van het dekzandgebied.

In samenhang met de abiotische variatie hebben zich in het natuurmonument, mede onder invloed van de mens, zeer uiteenlopende vegetaties ontwikkeld, waaronder verscheidene minder algemene plantengemeenschappen. Hierin kunnen diverse soorten zeldzame en bedreigde planten worden aangetroffen. Het natuurmonument is niet alleen belangrijk vanwege zijn grote botanische betekenis, maar ook vanwege de hoge faunistische waarden. Het gebied is bijzonder insektenrijk en herbergt een groot aantal broedvogelsoorten en verscheidene bedreigde soorten reptielen en amfibieën.

Het natuurmonument is grotendeels eigendom van de Staat (ca 193 ha). Een klein gedeelte van het natuurmonument is in particulier eigendom (ca 24 ha). De percelen die niet van de Staat zijn worden vrijwel geheel door het staats eigendom omsloten. Het gedeelte dat eigendom is van de Staat is aangewezen als staatsnatuurmonument.

Waar in deze toelichting wordt gesproken van natuurmonument wordt zowel het beschermd als het staatsnatuurmonument bedoeld.

2. Natuurwetenschappelijke betekenis en natuurschoon

2.1. *Geologie, geomorfologie en waterhuishouding*

De abiotische betekenis van het natuurmonument is gelegen in de grote verscheidenheid aan afzettingen, waaronder pleistocene dekzanden, holocene rivierafzettingen van de Overijsselse Vecht en holocene stuifzanden, en in de mate van ongestoordheid van deze afzettingen. Met name de aanwezigheid van nog gave kronkelwaarden en rivierduinen maken het gebied van uitzonderlijke betekenis. Elders langs de Vecht zijn dergelijke gebieden door ontginning en egalisatie in meer of mindere mate aangetast.

De kronkelwaarden zijn ontstaan als gevolg van sedimentatie langs de binnenbocht van een meanderende Vecht. Afhankelijk van de stroomsnelheid en aanvoer van sediment werden afwisselend sikkelvormige, zandige banken gevormd of laagten gevuld met kleiig materiaal. Aan dit proces is door normalisatie en kanalisatie van de Vecht in het begin van deze eeuw een einde gekomen.

De rivierafzettingen van de Vecht zijn vrij kalkrijk en onderscheiden zich bovendien door de aanwezigheid van hoge ijzerconcentraties. Vergelijkbare afzettingen worden slechts langs een gering aantal beken elders in Overijssel aangetroffen. In het natuurmonument treden plaatselijk zowel locale als regionale kwel aan de oppervlakte, met name in de beide koelanden. Vooral het laatste type is vanwege de hoge ijzer- en calciumcarbonaatconcentraties van groot belang voor het voorkomen van een aantal specifieke plantesoorten.

De aanwezigheid van voedselarme kwelstromen is mede bepalend voor de kwaliteit van het oppervlaktewater in het gebied. In het Junner Koeland heeft het water van de afgesloten, oostelijke Vechtarm door het toestromen van schone kwel een mesotroof tot matig eutroof karakter. De westelijke arm daarentegen heeft door de aanvoer van voedselrijk water uit het aangrenzende landbouwgebied een uitgesproken eutroof tot hypertroof karakter.

2.2. *Vegetatie en flora*

In samenhang met de abiotische omstandigheden hebben zich in het natuurmonument, mede onder invloed van de mens, zeer uiteenlopende vegetaties ontwikkeld.

Onder invloed van 1000 jaar onafgebroken beweiding is op de kronkelwaarden een afwisselende, soortenrijke graslandvegetatie ontstaan. Op de kronkelwaardruggen en de rivierduinen kunnen struwelen gedomineerd door Sleedoorn worden aangetroffen. De oude meanders zijn sterk verland en op sommige plaatsen dichtgegroeid met wilgen- en elzenopslag.

In het gebied ten westen van het Arriër Koeland, het bosreservaat "Zeesse", heeft zich naast grasland en moeras een natuurlijk loofbos van wilgenstruweel, els, es, berk en eik ontwikkeld. De dekzandgronden zijn grotendeels beplant met naaldhout (vrnl. Grove den). In het gebiedsdeel ten noorden van de Vecht komen op de verstoven delen van het dekzandgebied nog restanten oude heide met jeneverbesstruweel voor. De heiderestanten zijn echter sterk vergrast.

Van de verschillende plantengemeenschappen die in het natuurmonument worden aangetroffen, is een aantal van zeer grote botanische betekenis door het voorkomen van diverse bedreigde en zeldzame plantesoorten. Het gaat hier om de volgende gemeenschappen:

1. De vegetaties van open water en de verlandingsvegetaties behorend tot het Waterlelieverbond, het Kikkerbeetverbond, het Rietverbond en het Waterscheerlingverbond. Deze vegetaties worden aangetroffen in oude meanders. Al dan niet plaatselijk komen er de volgende soorten voor: Holpijp, Waterviolier, Krabbescheer, Gewoon blaasjeskruid, Watergentiaan, Waterscheerling, Cyperzegge en Grote boterbloem.

2. Ruigtkruidenvegetaties en natte tot vochtige graslandvegetaties behorend tot het Zilverschoonverbond, met overgangen naar het Rietverbond en het Verbond van grote zeggen, en de Kamgrasweide. Deze vegetaties worden aangetroffen op de lage delen van de kronkelwaarden. Zij kunnen (plaatselijk) de volgende soorten herbergen: Waterpostelein, Polei, Engelse alant, Noorse zegge, Draadrus, Wateraardbei, Egelboterbloem en Langbladig ereprijs.
3. Droge graslandvegetaties behorend tot het Borstelgrasverbond, het Vetkruidverbond en het Zilverhaververbond, met overgangen naar de Kamgrasweide. Deze vegetaties bevinden zich op de hogere delen van de kronkelwaarden en de rivierduinen. De volgende soorten kunnen worden aangetroffen: Paashaver, Tripmadam, Breukkruid, Voorjaarsganzerik, Voorjaarszegge, Steenanjer, Wilde thijm en Grasklokje.
4. Struwelen behorend tot het Sleedoorn-bramenverbond. Op de kronkelwaardruggen en de rivierduinen kunnen soorten worden aangetroffen als Wegedoorn, Sleedoorn, Eenstijlige meidoorn, Vlier, Kardinaalsmuts, Hondсроos en Gelderse roos, soms ook een enkele Zomereik of Jeneverbes. In de randen van deze struwelen wordt de Bergnachtorchis aangetroffen. Op de overgang naar het dekzandgebied komt plaatselijk ook Gagelstruweel voor.
5. Grasland(hooiland)vegetaties die het midden houden tussen het Zilverschoonverbond en het Dotterverbond. Dit vegetatietype komt voor op riviervlakten en herbergt soorten als Ratelaar, Dotterbloem, Echte koekoeksbloem, Egelboterbloem en Breedbladige orchis.
6. Droge heidevegetaties met jeneverbesstruwelen behorend tot het Struikheide-kruipbremverbond en vochtige heidevegetaties behorend tot het Dopheide-verbond. Deze vegetatietypen komen voor op verstoven dekzandgronden. Er worden soorten aangetroffen als Struikheide, Dopheide, Jeneverbes, Tormentil, Klokjesgentiaan, Kleine zonnedauw en Bruine snavelbies.

2.3. Fauna

Dankzij het gevarieerde milieu, het op korte afstand naast elkaar voorkomen van verschillende vegetatietypen en de rust in het gebied heeft zich tevens een rijke fauna ontwikkeld. Er kunnen verschillende soorten zoogdieren, vogels, reptielen, amfibieën, vissen en ongewervelden worden aangetroffen. De grote verscheidenheid aan broedvogels, vlinders en libellen, waaronder verschillende zeldzame en minder algemene soorten, en de aanwezigheid van een aantal bedreigde soorten reptielen en amfibieën maken het gebied in dit opzicht van nationaal belang. In dit verband kunnen worden genoemd: Wintertaling, Havik (niet jaarlijks), Buizerd, Sperwer, Waterral, Boomleeuwerik, Geelgors,

Ringslang, Levendbarende hagedis, Duinhagedis, Heikikker, Kamsalamander, Kommavlinder, Groentje, Sleedoornpage, Eikepage, Bruine eikepage, Heideblauwtje, Weidebeekjuffer en Smaragdlibel. Bovendien fungeert het natuurmonument als fourageergebied voor dassen en voor in de directe omgeving broedende roofvogels, zoals Wespandief, Boomvalk en de reeds eerder genoemde soorten. Tenslotte is vermeldenswaard het voorkomen van de Gele weidemier, die door het opwerpen van nestbulten zeer bepalend is voor het microreliëf van de graslanden in het gebied. Deze nestbulten vormen een goede vestigingsplaats voor verschillende plantesoorten, waaronder Wilde thijm.

2.4. *Archeologie*

Het natuurmonument is ook van grote archeologische betekenis door de aanwezigheid van een grafveld met tenminste 23 grafheuvels. Dit gebied, gelegen in het gedeelte van het natuurmonument dat eigendom is van de Staat en bekend onder de naam "Calsum", is tot archeologisch monument verklaard. Het is niet uitgesloten dat zich in het natuurmonument nog meer archeologische vindplaatsen bevinden. In de directe omgeving van het natuurmonument zijn namelijk vuurstenen artefacten uit de Midden- en Jonge steentijd en potscherven uit de Jonge steentijd (Klokbeker- en Trechterbekercultuur) alsmede uit de IJzertijd aangetroffen.

2.5. *Natuurschoon*

Dankzij het naast elkaar voorkomen van zeer uiteenlopende terreintypen, gekenmerkt door een grote mate van openheid (graslanden en heide met struwelen) of door een grote mate van geslotenheid (naald- en loofbos), heeft het natuurmonument een hoge belevingswaarde en is derhalve van grote betekenis vanuit een oogpunt van natuurschoon.

3. Begrenzing

Het natuurmonument omvat ten noorden van de Vecht het natuurreservaat "Junner Koeland", inclusief de ingesloten particuliere gronden, en ten zuiden van de Vecht het meest noordelijke deel van de boswachterij Ommen, waaronder het natuurreservaat "Arriër Koeland" en het bosreservaat "Zeesse", inclusief de ingesloten particuliere gronden.

Het noordelijk deel wordt in het westen begrensd door een motorcrossterrein, de Achteresweg en het relatienotagebied Arriën, in het noorden door de Rijksweg 34, in het oosten door de camping "Libra" en door naaldbossen in eigendom van de gemeente Ommen en in het zuiden door de Vecht.

Het zuidelijk deel grenst in het westen aan de camping "De Stekkenkamp", waarvan de aanwijzing als beschermd natuurmonument onlangs in overweging is genomen, in het noorden aan de Vecht, in het oosten aan het Landgoed Junne en in het zuiden loopt de grens dwars door het dekzandgebied, parallel aan de spoorlijn Zwolle-Emmen.

De begrenzing van de tot het natuurmonument behorende terreinen is zo gekozen, dat in ecologisch, geomorfologisch en landschappelijk opzicht een onderling samenhangend geheel onder de werking van de Natuurbeschermingswet is gebracht. Hierbij is waar mogelijk aansluiting gezocht bij topografisch herkenbare grenzen, waaronder wegen, paden en waterlopen. Voor de precieze begrenzing van het natuurmonument wordt verwezen naar de bij de beschikking behorende kaart BN182/SN124.

4. Bescherming krachtens andere instrumenten

Het onderhavige gebied maakt deel uit van de *ecologische hoofdstructuur* zoals aangegeven in het Natuurbeleidsplan (Kamerstukken II 1989/90, 21 149, nrs. 2 - 3), waarbij het gebied wordt aangeduid als *kerngebied*.

In het Structuurschema Natuur en Landschapsbehoud (Kamerstukken II 1980/81, 16 820, nrs. 1 - 2 en 1984/85, 16 820, nrs. 2 - 3) vormt dit gebied een onderdeel van de Grote Landschapseenheid Vecht en Regge.

Het Junner Koeland, de hieraan grenzende vochtige graslanden, plaatselijk bekend als de Marsjes, en het Arriër Koeland maken deel uit van het relatienotagegebied "Vechtdal" en hebben de status van reservaatgebied.

In het *Streekplan IJsselvallei (1986)* heeft het gebied ten noorden van de Vecht de aanduiding van zone landelijk gebied IV. Het gebied ten zuiden van de Vecht is ingedeeld in de zone landelijk gebied III. De bospercelen in deze zone hebben tevens de aanduiding "bos".

Het beleid ten aanzien van beide zones is gericht op de ontwikkeling van natuur en landschap.

In de zone landelijk gebied III is agrarische ontwikkeling nog mogelijk, voor zover niet strijdig met eerstgenoemde ontwikkeling. Ten behoeve van de verblijfsrecreatie kan er in deze zone incidenteel worden gezocht naar uitbreiding en vestiging van voorzieningen in geval van afronding of verplaatsing ter wille van sanering van ongewenste situaties. Bovengenoemde ontwikkelingen zijn in de zone landelijk gebied IV geheel uitgesloten.

De aanduiding "bos" behelst een evenwichtige ontwikkeling van bossen, waarbij meerdere gebruiksfuncties tot hun recht komen.

In het thans vigerende *Bestemmingsplan Buitengebied van de gemeente Ommen* (K.B. 30-12-1976) heeft het gehele natuurmonument de bestemming "natuurmonument". Het beleid in deze is gericht op natuurstudie, het behoud en herstel van de voorkomende dan wel daaraan eigen landschappelijke, natuurwetenschappelijke of cultuurhistorische waarden, de daarin benodigde kleine gebouwen voor beheer en onderhoud, andere bouwwerken en overige werken, welke dienen voor het beleven en instandhouden van het milieu. In verband met deze bestemming is er een aantal gebruiksvoorschriften en aanlegvergunningsvoorschriften van toepassing.

De voorbereidingen voor een integrale herziening van het Bestemmingsplan Buitengebied Gemeente Ommen zijn gestart. De bestemming van het natuurmonument op de concept-plankaart is "natuurgebied".

5. Bestaand gebruik en beheer

In de bospercelen ten westen van het Junner Koeland, plaatselijk bekend onder de naam het Voorveld, worden momenteel geen beheersmaatregelen uitgevoerd, uitgezonderd incidentele bestrijding van Amerikaanse vogelkers door enkele eigenaren. De percelen die gelegen zijn in het natuureservaat Junner Koeland, kadastraal bekend gemeente Ambt Ommen, sectie O, nrs. 361 en 362 en sectie P, nr. 418, worden door het Staatsbosbeheer met het staatseigendom meebeheerd.

De graslanden ten oosten van het Junner Koeland, grenzend aan de oude Vechtarm, kadastraal bekend gemeente Ambt Ommen, sectie P, nr. 411 ged., worden vrij extensief beheerd (o.a. beweiding met enkele paarden). Het deel dat direct grenst aan de Camping Libra is in het verleden gebruikt als overloopgebied van de camping.

Het graslandje in het noordoosten van het beschermd natuurmonument, dat deel uitmaakt van het perceel, kadastraal bekend Ambt Ommen, sectie P, nr. 416 ged., is in gebruik als picknickplaats. Tevens worden hier auto's van bezoekers geparkeerd.

Ten zuiden van de Vecht bestaat het beheer met betrekking tot de oude Vechtarm uit niets doen. De meest westelijke punt van het Arriër Koeland, kadastraal bekend Ambt Ommen, sectie B, nr. 2397 wordt incidenteel gemaaid. Het graslandperceel ten oosten van het Arriër Koeland, kadastraal bekend Ambt Ommen, sectie B, nr. 1951 wordt beweid met rundvee. Extra bemesting vindt niet plaats.

Het gebied ten westen van het Junner Koeland, plaatselijk bekend als het Voorveld, is ontsloten door een tweetal openbare onverharde wegen. De graslanden ten oosten van het Junner Koeland, plaatselijk bekend als de Marsjes, zijn bereikbaar vanaf de camping Libra. De overige delen zijn voor publiek afgesloten.

De jacht in het natuurmonument is ten dele verhuurd.

Grenzend aan het deel van het natuurmonument ten westen van het Junner Koeland, het zogenaamde Voorveld, is een motorcrossbaan gelegen. Door het motorcrossen vindt verstoring van de fauna plaats en wordt de directe omgeving vervuild met afval afkomstig van toeschouwers van de motorcrosswedstrijden.

6. Gewenst gebruik en beheer

Gezien het feit dat het beschermd natuurmonument bestaat uit percelen van relatief geringe omvang, die grotendeels door staatseigendommen worden omsloten, kan er voor het toekomstig beheer het best worden aangesloten bij het door Staatsbosbeheer gevoerde beheer op de aangrenzende gronden, dat in de meeste gevallen bestaat uit een integraal, extensief begrazingsbeheer. Ten aanzien van het gebied ten westen van het Junner Koeland, plaatselijk bekend als het Voorveld, is het gewenst dat het beheer mede gericht wordt op het herstel en de ontwikkeling van heidevegetaties met jeneverbesstruweel.

Jacht zal kunnen plaatsvinden, wanneer in een wildbeheerplan waarborgen worden gegeven, dat zodanig wordt gejaagd, dat de wezenlijke kenmerken van het beschermd natuurmonument niet worden geschaad. Op grond van een dergelijk wildbeheerplan zal een vergunning ex artikel 12 worden verleend. Echter daar waar het beheer van het beschermd natuurmonument is gericht op spontane ontwikkeling van zo compleet mogelijke ecosystemen met een hoge mate van zelfregulatie en tevens medegebruik (grotendeels) is uitgesloten, zal geen vergunning ex artikel 12 worden verleend, tenzij zulks in het belang van het natuurbeheer of ter voorkoming of beperking van wildschade noodzakelijk is.

Het is wenselijk een zonering in ruimte en/of tijd in het recreatief medegebruik van het natuurmonument te bewerkstelligen, voorzover deze niet reeds aanwezig is. Behoud en versterking van natuurwetenschappelijke waarden en het natuurschoon dienen hierbij uitgangspunt te zijn. Enerzijds zal hierbij worden gezien hoe, met in achtneming van voornoemd uitgangspunt, het recreatief medegebruik kan worden gehandhaafd dan wel vergroot. Anderzijds is in knelpuntsituaties verplaatsing dan wel sanering van voor het natuurmonument schadelijke vormen van recreatie gewenst. Schadelijke vormen van recreatie zijn niet in overeenstemming met het streven de natuurwaarden en het natuurschoon van het natuurmonument te behouden of te herstellen. In het natuurmonument dienen dan ook in het principe geen nieuwe schadelijke vormen van recreatie te worden toegelaten.

Gezien de verstoring en de vervuiling van de omgeving die de motorcrossbaan grenzend aan het natuurmonument met zich meebrengt is onderzoek naar de schadelijke effecten vanuit het crossterrein op het natuurmonument gewenst. Afhankelijk van de resultaten van een dergelijk onderzoek kan sanering van de motorcrossbaan noodzakelijk blijken te zijn.

7. Rechtsgevolgen van de aanwijzing

De toepassing van de Natuurbeschermingswet is gericht op de instandhouding en herstel van de aanwezige natuurwaarden en het natuurschoon. In het algemeen kan worden gesteld dat het sinds jaar en dag in het beschermd natuurmonument bestaande grondgebruik in zijn huidige omvang en intensiteit, behoudens de hierna genoemde uitzonderingen, zonder vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet kan worden voortgezet. Desalniettemin is het gewenst om het gebruik en beheer van het beschermd natuurmonument meer te richten op behoud, herstel en ontwikkeling van de natuurwaarden van het gebied.

7.1. *Rechtsgevolgen ex artikel 12*

Ingevolge artikel 12 van de Natuurbeschermingswet is het verboden zonder vergunning handelingen te verrichten of te gedogen die schadelijk zijn voor het natuurschoon of voor de natuurwetenschappelijke betekenis van een beschermd natuurmonument.

De vergunningplicht als vermeld in artikel 12 geldt niet alleen voor handelingen binnen het beschermd natuurmonument, maar is in beginsel ook van toepassing op handelingen daarbuiten indien deze schadelijk zijn voor de in het beschermd natuurmonument aanwezige waarden. Behoudens bijzondere gevallen, waarmee in dit verband handelingen worden bedoeld die in de beschikking genoemde wezenlijke kenmerken van het beschermd natuurmonument aantasten, zal de aanwijzing evenwel geen gevolgen hebben voor het huidig gebruik en beheer van het aangrenzend gebied.

Het aanvragen van een vergunning dient krachtens artikel 13, eerste lid, van de wet per aangetekende brief te geschieden. De aanvraag moet worden gezonden aan het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij (Directie Natuur, Bos, Landschap en Fauna, Postbus 20401, 2500 EK te Den Haag).

De in artikel 12 bedoelde verbodsbepalingen zijn voor een ieder van kracht.

Het is niet mogelijk om op voorhand precies aan te geven, welke handelingen al dan niet vergunningplichtig zijn. In de eerste plaats hangt dit samen met de gevarieerde opbouw van het natuurmonument. In de tweede plaats kunnen handelingen in aard en intensiteit verschillen. Gezien het grote aantal verschillende mogelijkheden dat zich kan voordoen, zal van geval tot geval moeten worden vastgesteld of een vergunning al dan niet is vereist.

Omdat het voor betrokkenen vaak moeilijk is om een en ander zelf te beoordelen, wordt aangeraden in voorkomende gevallen de Consulente Natuur, Bos, Landschap en Fauna in de provincie Overijssel te raadplegen.

Deze zal uitsluitend kunnen geven over de vraag of het al dan niet noodzakelijk is een vergunning aan te vragen. (zie voor advies de paragraaf "Inlichtingen").

Om de gedachten enigszins te bepalen wordt hierna een aantal voorbeelden gegeven van handelingen binnen het beschermd natuurmonument, die gelet op de te verwachten schadelijke effecten, aan een vergunning gebonden zijn.

Het is een niet-limitatieve opsomming.

- Bouwen in de zin van artikel 1 van de Woningwet;
- opslaan, storten, bergen, lozen of deponeren van al dan niet afgedankte of aan hun oorspronkelijk gebruik onttrokken voorwerpen, (vloei)stoffen of producten;
- plaatsen of aanleggen van voor verblijf geschikte - al dan niet aan hun bestemming onttrokken - voertuigen, caravans, kampeerauto's en tenten, anders dan op de daartoe aangewezen plaatsen;
- aanbrengen, inrichten, uitbreiden of gebruiken van respectievelijk nieuwe dan wel bestaande recreatieve voorzieningen, zoals crossbanen, oefenterreinen voor hondensport, caravan- of kampeerterrains, dagcampings, lig- of speelweiden, lig- of speelstranden, picknickplaatsen, steigers, vlonders en plankieren;
- leggen of aanbrengen van ondergrondse of bovengrondse leidingen, installaties of andere constructies;
- aanleggen of verharden van wegen, paden of parkeergelegenheden of het aanbrengen van andere oppervlakteverhardingen;
- ontginnen, ontgronden, bodem verlagen, ophogen of egaliseren (van delen) van het beschermd natuurmonument;
- verrichten van handelingen, die een wijziging van de waterhuishouding, de grondwaterstand of de waterkwaliteit beogen of ten gevolge (kunnen) hebben, waaronder begrepen het graven, verbreden, verdiepen, verleggen of dempen van waterlopen en het aanleggen van drains en kunstwerken;
- verrichten van handelingen, die wijziging of intensivering van het sinds jaar en dag bestaande grondgebruik beogen of ten gevolge (kunnen) hebben, zoals het verhogen en veranderen van de aard van de mestgift, het verhogen van en veranderen van de aard van de veebezetting, alsmede scheuren, frezen en ploegen van grasland of andere verstoringen van het bodemprofiel;
- aanleggen, vergroten, dempen of verkleinen van poelen en plassen;
- gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen, groei en stoorstoffen;
- planten, vellen, dunnen, rooien, snoeien, kappen, branden of anderszins beschadigen van bomen, houtopstanden en ander houtgewas;
- het uitoefenen van de jacht anders dan op basis van bestaande jachthuurcontracten.

Handelingen buiten het beschermd natuurmonument zijn vergunningplichtig voorzover daarvoor direct aanwijsbare schade aan het beschermd natuurmonument ontstaat. Ook hier geldt, dat voor het sinds jaar en dag bestaande gebruik in zijn huidige vorm en intensiteit geen vergunning is vereist.

Voorbeelden van handelingen buiten het beschermd natuurmonument, waarvoor een vergunning is vereist, zijn:

- Handelingen die wijziging in de grondwaterstand of waterhuishouding en waterkwaliteit in het beschermd natuurmonument ten gevolge hebben;
- het aanbrengen of inrichten van voorzieningen of het uitoefenen van activiteiten die tot verstoring van het beschermd natuurmonument kunnen leiden, zoals bijvoorbeeld recreatieve voorzieningen of activiteiten;
- het opslaan, storten, bergen, deponeren of lozen van al dan niet afgedankte of aan hun oorspronkelijk gebruik onttrokken voorwerpen, (vloeï)stoffen, hulpstoffen, producten of materialen, voorzover deze van negatieve invloed kunnen zijn op de natuurwetenschappelijke waarden en het natuurschoon van het beschermd natuurmonument.

Geen vergunning is vereist voor handelingen die zijn voorzien in een beheersplan ex artikel 14 van de Natuurbeschermingswet.

7.2. Rechtsgevolgen ex artikel 14

Volgens artikel 14 van de Natuurbeschermingswet kan de Minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij in overeenstemming met de eigenaar en de gebruiker, telkens voor een periode van ten hoogste drie jaar voor een beschermd natuurmonument of een gedeelte daarvan een beheersplan vaststellen, dat het behoud of herstel van het natuurschoon of de natuurwetenschappelijke waarden ten doel heeft. Ingevolge het derde lid van artikel 12 van de wet is voor in het beheersplan neergelegde handelingen geen vergunning vereist. Daarnaast brengt het beheersplan met zich, dat de eigenaar en de gebruiker duidelijkheid verkrijgen over de handelingen die zouden moeten worden nagelaten in verband met het behoud van de kwaliteiten van het beschermd natuurmonument.

Aan de betrokkenen kan een vergoeding worden toegekend voor de uit het beheersplan voortvloeiende kosten of lasten, die redelijkerwijs niet of niet geheel voor hun rekening behoren te komen.

7.3. Rechtsgevolgen ex artikel 16

Volgens artikel 16 van de Natuurbeschermingswet is het verboden een beschermd natuurmonument te verontreinigen, daarin planten, bloemen of takken uit te steken, te plukken of af te snijden of te vervoeren, dieren te verontrusten, te vangen of te doden of zulks te pogen of in het algemeen daarin schade aan de natuur toe te brengen. Dit artikel is met name gericht op incidentele bezoekers van het natuurmonument, zoals recreanten, en geldt

niet voor de eigenaar, gebruikers en hun huisgenoten, onverminderd het bepaalde bij de artikelen 12 en 14, derde lid.

Voor zover men handelingen verricht die het gevolg zijn van de uitvoering van een overeenkomst die men (met eigenaar of gebruiker) is aangegaan vóór de aanwijzing als beschermd natuurmonument (b.v. verhuring van de jacht) geldt dit verbod niet (artikel 16, tweede lid). De Minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij kan van dit verbod ontheffing verlenen (artikel 16, tweede lid).

Met behulp van dit artikel is het mogelijk op te treden tegen het eventueel verrichten van schadelijke handelingen door bezoekers.

7.4. *Rechtsgevolgen ex artikel 17*

Volgens artikel 17 van de Natuurbeschermingswet is het verboden, zonder daartoe gerechtigd te zijn, zich te bevinden in of op een water, dat deel uitmaakt van een beschermd natuurmonument, indien op duidelijk zichtbare wijze is kenbaar gemaakt dat de toegang tot dit water verboden is. Artikel 17 komt overeen met artikel 461 van het Wetboek van Strafrecht. Ingevolge dit artikel is het mogelijk dat (delen van) wateren, al dan niet voor bepaalde delen van het jaar, afgesloten worden ten behoeve van het behoud of herstel van natuurwaarden.

8. Inlichtingen

De Consulent Natuur, Bos, Landschap en Fauna van het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij is gaarne bereid alle gewenste adviezen en inlichtingen te verstrekken. Het kantoor van de Consulent in de provincie Overijssel is gevestigd te Zwolle, Veemarkt 21, Postbus 10051, 8000 GB ZWOLLE, telefoon 038-271999.

Directie Natuur, Bos, Landschap en Fauna

NBLF-93-10739

13 december 1993

DE STAATSSECRETARIS VAN LANDBOUW, NATUURBEHEER EN VISSERIJ

Overwegende, dat "De Stekkenkamp", gelegen in de gemeente Ommen, voor zover gevormd door de hierna kadastraal omschreven percelen, van algemeen belang is uit een oogpunt van natuurschoon en om zijn natuurwetenschappelijke betekenis en mitsdien een natuurmonument is in de zin van artikel 1, onderdeel b, van de Natuurbeschermingswet;

dat het natuurmonument gevormd wordt door een oud cultuurlandschap, bestaande uit een rivierduincomplex begroeid met jeneverbestruwelen, bos en rivierduingraslanden, een verlande oude Vechtmeander, lage vochtige rivierdalgronden, essen omgeven door zware houtsingels, loof- en naaldbos en enig broekbos en ruigte, welke in ecologisch en landschappelijk opzicht een samenhangend geheel vormen;

dat het natuurmonument van grote geologische, geomorfologische en bodemkundige betekenis is door de aanwezigheid van nog ongestoorde afzettingen uit het Pleistoceen en het Holoceen, waaronder dekzandruggen plaatselijk met een esdek, richels, geulen en rivierduinen, een afgesneden meandergeul opgevuld met venige klei en een rivierdal met microreliëf;

dat in het gebied kwel aan de oppervlakte treedt, die van groot belang is voor het voorkomen van bepaalde plantesoorten en voor de kwaliteit van het oppervlaktewater;

dat het natuurmonument wordt gekenmerkt door een grote verscheidenheid aan milieu-omstandigheden, die worden bepaald door hoogteligging, vochtigheid, voedselrijkdom, kalkgehalte, expositie en microklimaat;

dat in samenhang met deze verscheidenheid in milieu-omstandigheden, mede onder invloed van de mens, zich uiteenlopende plantengemeenschappen hebben ontwikkeld, waarvan verschillende minder algemene tot zeldzame plantesoorten deel uitmaken;

dat in het natuurmonument een groot aantal soorten broedvogels en verscheidene minder algemene tot zeldzame soorten reptielen, amfibieën, dagvlinders en libellen voorkomen;

dat het natuurmonument fungeert als fourageergebied voor de Das;

dat het natuurmonument door de grote afwisseling van terreintypen, het parkachtige landschap en de relatieve ongereptheid van betekenis is uit een oogpunt van natuurschoon;

Overwegende ten aanzien van de wezenlijke kenmerken van het onderhavige natuurmonument, dat hieronder niet alleen de hierboven genoemde waarden moeten worden verstaan, maar ook de hydrologische gesteldheid, de opbouw van het bodemprofiel, alsmede de voor de fauna noodzakelijke rust;

Overwegende ten slotte, dat de bescherming van dit natuurmonument niet reeds op andere wijze door of krachtens de wet is verzekerd;

Gezien de beschikking van 24 maart 1993, kenmerk NBLF-93-2413, houdende het besluit, dat de aanwijzing als beschermd natuurmonument in overweging is ten aanzien van "De Stekkenkamp";

Gezien de omtrent de in overweging zijnde aanwijzing door Gedeputeerde Staten van Overijssel ingezonden beschouwingen, alsmede de te zelfder zake door de Natuurbeschermingsraad en de Rijksplanologische Commissie uitgebrachte adviezen;

Handelende in overeenstemming met de Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer;

Gelet op artikel 7, in samenhang met artikel 9, van de Natuurbeschermingswet;

BESLUIT:

Artikel 1

Aangewezen wordt als beschermd natuurmonument "De Stekkenkamp", voor zover gevormd door de percelen, kadastraal bekend gemeente Ambt Ommen, sectie F, nrs. 947, 951, 953, 954, 959, 960, 961, 962, 2030, 2671 ged., 2675, 2677, 2679, 2681, 3230, 3231, 3232, 3233, 3236, 3237, 3306, 3320, 3322, 3324 ged., 3542 ged., 3662, 3663, 3664, 3682, 3683 ged., 3688 ged., 4316, 4370, 4371 en 4372, een en ander zoals aangegeven op de bij deze beschikking behorende kaart BN199.

Artikel 2

De bij deze beschikking behorende toelichting maakt deel uit van deze beschikking.

DE STAATSSECRETARIS VAN LANDBOUW,
NATUURBEHEER EN VISSERIJ,

drs. J.D. Gabor

TOELICHTING BIJ BESCHIKKING NBLF-93-10739

1. Inleiding

Het beschermd natuurmonument "De Stekkenkamp" bevindt zich in de gemeente Ommen en omvat twee door de spoorbaan Zwolle-Emmen van elkaar gescheiden gebiedsdelen. Het beschermd natuurmonument bestaat uit een oude, verlande meander van de Vecht, kronkelwaard, rivierduinen, rivierdal met microreliëf en aangrenzende delen van het dekzandgebied, bestaande uit een oud cultuurlandschap met essen, zware houtsingels, bosjes en ruigtes.

Het beschermd natuurmonument is ongeveer 115 ha groot. Het gebruik als kampeerterrein is per 1 september 1993 beëindigd.

2. Natuurwetenschappelijke betekenis

2.1. Geologie, geomorfologie en waterhuishouding

De abiotische betekenis van het beschermd natuurmonument is gelegen in de grote verscheidenheid aan afzettingen, waaronder pleistocene dekzanden, holocene rivierafzettingen van de Overijsselse Vecht en holocene stuifzanden, en in de mate van ongestoordheid van deze afzettingen. Het gebied ligt op de rand van en in het vrij ondiepe dal van de Overijsselse Vecht. In het gebied komen dekzandruggen voor, plaatselijk met een esdek, kronkelwaarden en rivierduinen, een afgesneden meandergeul opgevuld met venige klei, en rivierdalen met microreliëf of een kleidek.

De kronkelwaarden zijn ontstaan doordat de Vecht in de buitenbochten zand opnam dat stroomafwaarts in de binnenbochten weer werd afgezet waardoor oeverwallekes ontstonden. Geleidelijk groeiden de bochten meer en meer uit tot meanders en ontstond een opeenvolging van sikkelvormige oeverwallen die de verschillende stadia van de riviermeander markeren. In de laagten tussen deze zandige oeverwallen bezonk vervolgens kleilig materiaal. Aan dit proces is door normalisatie van de Vecht in het begin van deze eeuw een einde gekomen. Met name de aanwezigheid van deze nog gave kronkelwaarden en rivierduinen maken het gebied van uitzonderlijke betekenis. Op een enkele uitzondering na zijn zijn dergelijke gebieden elders langs de Vecht door ontginning en egalisatie in meer of mindere mate aangetast.

De rivierafzettingen van de Vecht zijn vrij kalkrijk en onderscheiden zich bovendien door de aanwezigheid van hoge ijzerconcentraties en een lage zuurgraad. Vergelijkbare afzettingen worden slechts langs een gering aantal beken elders in Overijssel aangetroffen.

In het beschermd natuurmonument treden plaatselijk locale en regionale kwel aan de oppervlakte.

Vooraf het laatste type is vanwege de hoge ijzer- en calciumcarbonaatconcentraties van groot belang voor het voorkomen van een aantal specifieke plantesoorten.

2.2. Vegetatie en flora

In samenhang met de abiotische omstandigheden en onder invloed van het gevoerde beheer heeft zich een afwisselende soortenrijke vegetatie ontwikkeld met geleidelijke overgangen van bos via struweel naar grasland of naar de Vecht. In het gebied zijn 54 bijzondere en karakteristieke plantesoorten aangetroffen. De graslanden hebben overwegend een minder intensief tot extensief karakter. De rivierinvloed komt tot uiting in het voorkomen van stroomdalplanten. Op de rivierduinen komen jeneverbesstruwelen voor. De oude meander aan de westzijde is sterk verland en op sommige plaatsen dichtgegroeid met wilgen- en elzenopslag.

Van grote botanische betekenis zijn onder andere:

1. De moerasvegetaties in de verlande rivierarm. Naast voedselrijke typen gedomineerd door Grote lisdodde, Liesgras en Gele lis, komt op kwelplaatsen een soortenrijk type voor met Holpijp, Waterdrieblad, Moeraszegge en Grote boterbloem.
2. Droge schrale graslandvegetaties. Voor zover reliëfrijk zijn de hogere delen hiervan zeer kruidenrijk met soorten als Steenanjer, Kleine bevernel, Grasklokje, Groot echt walstro, Muizeoor, Hazezegge, Kleine leeuwetand en Tormentil.
3. Natte tot vochtige graslandvegetaties, waaronder Dotterbloemgrasland, worden aangetroffen op de lage delen van de kronkelwaarden en langs de verlande meander. Zij kunnen (plaatselijk) de volgende soorten herbergen: Dotterbloem, Wilde bertram, Echte koekoeksbloem, Gestreepte witbol, Kamgras, Moerasrolklaver, Kruipende boterbloem, Geknikte vossestaart, Fioringras, Gewone waterbies en Egelboterbloem.
4. Op de rivierduinen komen jeneverbesstruwelen voor, veelal met een rijke ondergroei van blad- en korstmossen. Overigens bestaat de onderbegroeiing uit droog, veelal vervilt, grasland.
5. Langs de afgesloten Vechtarm in het westen en de verlande arm komen kleine wilgenstruwelen en elzenbroekbos voor. In de kruidlaag van het broekbos komen vochtminnende soorten voor als Gele lis, Penningkruid en Bitterzoet. De Zwarte bes is in de struiklaag aangetroffen. Ook zijn in dit bostype soorten aangetroffen van het vochtig elzen-essenbos zoals Geel nagelkruid.

6. Rond het kampeerterrein en in het zuidelijk gebiedsdeel komt goed ontwikkeld Eiken-Berkenbos voor met o.a. Dalkruid.

7. In het westelijk deel en langs de Beerzerweg is Wintereiken-Beukenbos aanwezig. In de boomlaag komen vooral Eik en/of Beuk voor. De struiklaag bestaat uit o.a. Bergvlier, Hulst en Hazelaar. Waar de kruidlaag goed is ontwikkeld worden Gewone salomonszegel en Lelietje van dalen aangetroffen.

8. Op enkele plaatsen komt vochtig Elzen-Essen-Vogelkersbos voor met Es, Els en Eik in de boomlaag, o.a. Eénstijlige meidoorn in de struiklaag en Drienerfmuur, Geel nagelkruid, Klimop en Dagkoekoeksbloem in de kruidlaag.

2.3. Fauna

Door het gevarieerde milieu, het op korte afstand naast elkaar voorkomen van verschillende vegetatietypen en de rust in het gebied heeft zich een rijke fauna ontwikkeld. Er worden verschillende soorten zoogdieren, vogels, amfibieën en ongewervelden aangetroffen. De grote verscheidenheid aan broedvogels (49 soorten) waaronder verschillende zeldzame en minder algemene soorten en de aanwezigheid van een aantal bedreigde soorten amfibieën maken het gebied van nationaal belang.

Van de volgende zoogdieren is de aanwezigheid in het gebied vastgesteld: Ree, Das, Vos, Haas, Konijn, Bunzing, Hermelijn en Wezel.

Ornithologisch is het beschermd natuurmonument van belang door het voorkomen van in Nederland (schaarse) broedvogels, zoals Wintertaling, Buizerd, Torenavalk, Patrijs, Bosuil, Groene specht, Glanskop, Boomklever, Appelvink en Geelgors. In het gebied worden daarnaast de volgende "Rode lijst-soorten" aangetroffen: Grutto, Gekraagde roodstaart en Grasmus. De Rode lijst is een lijst van vogelsoorten die op landelijke schaal worden bedreigd of kwetsbaar zijn.

Van de amfibieën komen Groene kikker, Bruine kikker, Gewone pad en Kleine watersalamander in het gebied voor.

Vermeldenswaard is het voorkomen van de Gele weidemier, die door het opwerpen van nestbulten zeer bepalend is voor het microreliëf van de graslanden in het gebied. Deze nestbulten vormen een goede vestigingsplaats voor verschillende plantesoorten, waaronder Wilde thijm.

Van de overige diergroepen ontbreken voor dit gebied gespecificeerde gegevens. In het direct aangrenzende staatsnatuurmonument Arriër Koeland, dat vergelijkbare terreintypen kent, zijn Heikikker, Knoflookpad, Ringslang, Levendbarende hagedis, Duinhagedis, Kommavlinder, Groentje,

Sleedoornpage, Eikepage, Bruine eikepage, Heideblauwtje, Weidebeekjuffer en Smaragdlibel aangetroffen. Aangenomen mag worden dat in "De Stekkenkamp" ongeveer dezelfde soorten voorkomen.

Het beschermd natuurmonument fungeert als foerageergebied voor dassen en voor in de directe omgeving broedende roofvogels, zoals Wespandief, Boomvalk en de reeds eerder genoemde soorten.

2.4 Overig

In de directe omgeving van het beschermd natuurmonument zijn vuurstenen artefacten uit de Midden- en Jonge steentijd en potscherven uit de Jonge steentijd (Klokbeker- en Trechterbekercultuur) alsmede uit de IJzertijd aangetroffen, terwijl in het beschermd natuurmonument zelf enkele losse vondsten zijn gedaan.

3. Natuurschoon

Dankzij het naast elkaar voorkomen van zeer uiteenlopende terreintypen, gekenmerkt door een kleinschalige afwisseling van bosjes, struwelen, graslanden en akkerpercelen, heeft het landschap een hoge belevingswaarde en is derhalve van grote betekenis vanuit een oogpunt van natuurschoon.

4. Begrenzing

Het beschermd natuurmonument omvat het gelijknamige voormalige kampeerterrein "De Stekkenkamp" met omliggende gronden. Het beschermd natuurmonument wordt in het noorden begrensd door de Overijsselse Vecht, in het oosten door het staatsnatuurreservaat "Arriër Koeland" en in het zuidoosten door de Staatsboswachterij Ommen. In het westen loopt de grens langs bosranden, de Beerzerweg en een oude Vechtarm genaamd "Olde Vechte". Het beschermd natuurmonument wordt doorsneden door de Beerzerweg en de spoorlijn Zwolle-Emmen. Gebouwen met opstallen en erven vallen buiten de begrenzing. Bij de begrenzing is waar mogelijk aansluiting gezocht bij topografisch herkenbare grenzen, waaronder wegen, paden, waterlopen en bosranden. Voor de precieze begrenzing van het beschermd natuurmonument wordt voorts verwezen naar de bij de beschikking behorende kaart BN199.

5. Bescherming krachtens andere instrumenten

5.1. Rijk

Het onderhavige gebied maakt deel uit van de Ecologische Hoofdstructuur, zoals aangegeven in het Natuurbeleidsplan (Kamerstukken II 1989/90, 21 149, nrs. 2 - 3). Voor de categorie rivierengebied, waartoe het Vechtdal wordt gerekend, wordt hierbij geen onderscheid gemaakt tussen kerngebieden en natuurontwikkelingsgebieden. Het resterende deel valt binnen het kerngebied Eerde-Junne-Beerzerveld. Het beleid voor kerngebieden is gericht op de duurzame instandhouding van de na te streven natuurwaarden.

Verspreid door het gehele Vechtdal zijn terreinen onder de werking van de Relatienota gebracht. Het betreft in totaal ca 900 ha beheers- en reservaatgebied.

Het gedeelte van het beschermd natuurmonument ten noorden van de Beerzerweg en enkele stroomopwaarts gelegen percelen, aansluitend aan het Arriër Koeland, hebben de status van reservaatgebied in het kader van de Relatienota.

Het aan te wijzen gebied is gerangschikt onder de Natuurschoonwet 1928. Ingevolge deze rangschikking heeft de eigenaar, in ruil voor fiscale faciliteiten, de verplichting het geheel als landgoed in stand te houden.

In het Structuurschema Groene Ruimte (Regeringsbeslissing, deel 3 1993) valt "De Stekkenkamp" binnen de aanduidingen "waardevol cultuurlandschap" en "kern- en/of natuurontwikkelingsgebied". Voor waardevolle cultuurlandschappen is er een gebiedsgericht beleid gericht op behoud, herstel, ontwikkeling en versterking van de kwaliteit en verscheidenheid van het gebied.

5.2. Provincie

In het vigerende Streekplan IJsselvallei (1986) is het gebied ingedeeld in de zone landelijk gebied III. De bospercelen in deze zone hebben tevens de aanduiding "bos". Het voormalige kampeerterrein staat vermeld als een bestaande voorziening voor verblijfsrecreatie in de categorie van 10-25 ha.

Het beleid ten aanzien van zone III is gericht op de ontwikkeling van natuur en landschap. In de zone landelijk gebied III is agrarische ontwikkeling nog mogelijk, voor zover niet strijdig met eerstgenoemde ontwikkeling. Ten behoeve van de verblijfsrecreatie kan er in deze zone incidenteel worden gezocht naar uitbreiding en vestiging van voorzieningen in geval van afronding of verplaatsing ter wille van sanering van ongewenste situaties.

De aanduiding "bos" behelst een evenwichtige ontwikkeling van bossen, waarbij meerdere gebruiksfuncties tot hun recht komen.

In het voorontwerp-streekplan West Overijssel valt het beschermd natuurmonument binnen zone III. Het beleid m.b.t. deze aanduiding komt overeen met dat in het vigerende streekplan.

Het provinciale beleid, zoals verwoord in het Beleidsplan Natuur en Landschap Overijssel, geeft aan dat het gebied deel uitmaakt van de provinciale ecologische hoofdstructuur. Het omvat zowel bos als agrarisch cultuurlandschap met veel natuur- en landschapswaarden. Het beleid voor kerngebieden is gericht op de duurzame instandhouding van de na te streven natuurwaarden. Eén van de mogelijkheden om dit te realiseren is aanwijzing van bos en natuurgebieden in het kader van de Natuurbeschermingswet.

5.3. Gemeente

In het thans vigerende Bestemmingsplan Buitengebied van de gemeente Ommen (K.B. 30-12-1976) heeft het beschermd natuurmonument de bestemmingen "natuurmonument", "natuurgebied" en "agrarisch gebied met landschappelijke waarde". Het voormalige kampeerterrein heeft de bestemmingen "natuurgebied" of "agrarisch gebied met landschappelijke waarde" in combinatie met de bestemming "recreatieopvanggebied (bedekkingsgraad 100%)". Aan deze bestemming is een uitwerkingsbevoegdheid door burgemeester en wethouders gekoppeld. Hiervan is nooit gebruik gemaakt.

De bestemmingen "natuurmonument", "natuurgebied" en "agrarisch gebied met landschappelijke waarde" zijn (mede) gericht op het behoud en zonodig herstel van de op deze gronden voorkomende dan wel daaraan eigen landschappelijke, natuurwetenschappelijke of cultuurhistorische waarden, en de daarvoor benodigde kleine gebouwen voor beheer en onderhoud, andere bouwwerken en overige werken, welke dienen voor het beleven en instandhouden van het milieu. Gronden bestemd als "natuurmonument" zijn tevens bestemd voor natuurstudie. Gronden bestemd als "recreatie-opvanggebied" zijn tevens bestemd voor verblijfsrecreatie met bijbehorende voorzieningen. In verband met deze bestemmingen is er een aantal gebruiksvoorschriften en aanlegvergunningsvoorschriften van toepassing.

De voorbereidingen voor een integrale herziening van het Bestemmingsplan Buitengebied Gemeente Ommen zijn in een gevorderd stadium. In het voorontwerp Bestemmingsplan Buitengebied heeft het beschermd natuurmonument de bestemmingen "natuurgebied", "agrarisch gebied met landschappelijke en natuurwetenschappelijke waarde; beekdalgronden", "agrarisch gebied met landschappelijke waarde; essen", resp. "...; besloten landschap", "bos" en voor het kampeerterrein "recreatieve doeleinden" met een onderverdeling. De lagere terreindelen ten noorden van de Beerzerweg hebben bovendien de dubbelbestemming "waterstaatsdoeleinden". De gronden aangewezen als agrarisch gebied met landschappelijke (en natuurwetenschap-

pelijke) waarde of als bos zijn bestemd voor de uitoefening van een agrarisch bedrijf respectievelijk de productie en oogst van hout alsmede voor de opbouw, het behoud en/of herstel van de aan de gronden eigen landschappelijke (en natuurwetenschappelijke) waarde. Het kampeerterrein is bestemd voor verblijfsrecreatie in de vorm van toeristische en seizoenstandplaatsen en bijbehorende voorzieningen. Bij deze bestemmingen behoort een aantal gebruiksvoorschriften en aanlegvergunningsvoorschriften.

6. Gebruik en beheer

6.1 Huidig gebruik en beheer

Op de graslanden ten noorden van de Beerzerweg worden gedurende het weideseizoen ca. 40 stuks jongvee ingeschaard (dit is ca 1 GVE/ha). De graslanden worden niet bemest. Het rivierduin met jeneverbesstruweel is van de beweiding uitgesloten en wordt niet actief beheerd. De graslanden ten zuiden van de Beerzerweg zijn bij een agrarisch bedrijf in gebruik gegeven en worden redelijk extensief geëxploiteerd.

Op het merendeel van het akkerland wordt graan verbouwd, periodiek afgewisseld met erwten. Er vindt jaarlijks een organische bemesting plaats van 30.000 - 60.000 liter/ha. Daarnaast vindt jaarlijks een onderhoudsbekalking plaats met ca 1 ton kalkmergel/ha. Op ca 5 ha wordt mais verbouwd.

De inhoud van de septictanks van de toiletgebouwen op het kampeerterrein wordt jaarlijks over het grasland van het kampeerterrein uitgereden.

De in het beschermd natuurmonument aanwezige bossen worden niet actief beheerd.

De kampeervergunning voor het kampeerterrein is per 21 december 1992 verlopen. De eigenaar heeft per 1 september 1993 de kampeeractiviteiten op zijn terrein beëindigd. Op het terrein zijn 4 toiletgebouwen aanwezig die lozen op septictanks. Het kampeerterrein is niet gedraineerd. Wel zijn er electriciteitsaansluitingen op de kampeerplaatsen. Het terrein wordt ontsloten door twee verharde niet-openbare wegen die doodlopen. Tijdens het seizoen worden de kampeerterreintjes aan de Vecht en het parkeerterrein 2x gemaaid waarbij het maaisel wordt afgevoerd.

De jacht in het beschermd natuurmonument is niet verhuurd maar vindt in eigen beheer plaats.

6.2 Gewenst gebruik en beheer

Het is gewenst het beheer te richten op behoud en waar mogelijk herstel en/of ontwikkeling van natuurwaarden.

Voor het gedeelte ten noorden van de Beerzerweg kan dit bereikt worden door integrale extensieve begrazing van de graslanden en struwelen, in combinatie met het thans als kampeerterrein in gebruik zijnde gedeelte van het beschermd natuurmonument. De voorkeur gaat uit naar een winterhard soort runderen. Deze vorm van begrazing zal leiden tot een toename van de struweel- en zoomvegetaties op het rivierduingrasland en daarmee tot een versterking van de ruimtelijke structuur. Gezien het feit dat het beschermd natuurmonument relatief gering van omvang is zou onderzocht moeten worden of begrazing in combinatie met het aangrenzende staatsnatuurreservaat Arriër Koeland mogelijk is. Het beheer van de graanakkers kan in zijn huidige vorm worden voortgezet.

Een deel van de naaldhoutbosjes zou bij voorkeur geleidelijk moeten worden omgevormd tot inheems loofhout.

Na beëindiging van het gebruik als kampeerterrein dienen de met dat gebruik samenhangende voorzieningen te worden verwijderd.

De jacht kan in principe op de wijze en intensiteit, waarop deze tot nu toe door de eigenaar is uitgeoefend, worden voortgezet. Het is wenselijk de jacht t.z.t. te regelen in een wildbeheerplan.

Onderzocht moet worden of een meestromende nevengeul ter plaatse van de verlande Vechtarm mogelijk is en een positief effect heeft ten aanzien van natuurwaarden.

7. Rechtsgevolgen van de aanwijzing

7.1. Algemeen

Door toepassing van de Natuurbeschermingswet is het niet alleen mogelijk het behoud van het aanwezige natuurschoon en de natuurwetenschappelijke waarden te waarborgen, maar kan eveneens het beheer in het onderhavige gebied zodanig worden bijgestuurd dat deze waarden verder worden ontwikkeld. In het algemeen kan worden gesteld dat het sinds jaar en dag in het beschermd natuurmonument bestaande gebruik in zijn huidige omvang en intensiteit, behoudens de hierna genoemde uitzonderingen, zonder vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet kan worden voortgezet. Desalniettemin is het gewenst om het gebruik en beheer van het beschermd natuurmonument meer te richten op behoud, herstel en ontwikkeling van de natuurwaarden van het gebied. Hieronder wordt aangegeven op welke wijze instandhouding en ontwikkeling kunnen worden gerealiseerd door middel van de rechtsgevolgen van de aanwijzing.

7.2. Rechtsgevolgen ex artikel 12 (vergunningplicht)

Volgens artikel 12 van de Natuurbeschermingswet is het verboden zonder vergunning handelingen te verrichten of te gedogen die schadelijk zijn voor het natuurschoon of voor de natuurwetenschappelijke betekenis van een beschermd natuurmonument. Onder de werking van dit artikel vallen niet alleen schadelijke handelingen die binnen het beschermd natuurmonument worden verricht, maar ook handelingen die buiten het beschermd natuurmonument plaatsvinden en schadelijk zijn voor de natuurwetenschappelijke waarden van het beschermd natuurmonument.

Wellicht ten overvloede wordt erop gewezen dat de in artikel 12 bedoelde verbodsbepalingen voor een ieder van kracht zijn.

Het is niet mogelijk om op voorhand precies aan te geven, welke handelingen al dan niet vergunningplichtig zijn. In de eerste plaats hangt dit samen met de gevarieerde opbouw van het beschermd natuurmonument. In de tweede plaats kunnen handelingen van aard en intensiteit verschillen. Gezien het grote aantal verschillende mogelijkheden dat zich kan voordoen, zal van geval tot geval moeten worden vastgesteld of een vergunning al dan niet vereist is.

Ten einde ten aanzien van het voorgaande de gedachten enigszins te bepalen wordt hierna een aantal voorbeelden gegeven van handelingen die, gelet op de te verwachten schadelijke effecten, aan een vergunning gebonden zullen zijn. Het is een niet-limitatieve opsomming.

- Bouwen in de zin van artikel 1 van de Woningwet.
- Opslaan, storten, bergen, lozen of deponeren van al dan niet afgedankte of aan hun oorspronkelijk gebruik onttrokken voorwerpen, (vloei)stoffen of producten.
- Plaatsen of aanleggen van voor verblijf geschikte - al dan niet aan hun bestemming onttrokken - voertuigen, caravans, kampeerauto's en tenten, anders dan op de daartoe aangewezen plaatsen.
- Aanbrengen, inrichten of uitbreiden van nieuwe, respectievelijk bestaande recreatieve voorzieningen, zoals crossbanen, oefenterreinen voor hondensport, caravan- of kampeerterrainen, dagkampeerterrainen, lig- of speelweiden, lig- of speelstranden, picknickplaatsen, steigers, vlonders en plankieren.
- Planten, vellen, dunnen, rooien, snoeien, kappen, branden of anderszins beschadigen van bomen, houtopstanden en ander houtgewas, anders dan normaal bosbouwkundig onderhoud.
- Leggen of aanbrengen van ondergrondse of bovengrondse leidingen, installaties of andere constructies.
- Aanleggen of verharderen van wegen, paden of parkeergelegenheden of het aanbrengen van andere oppervlakteverhardingen.

- Ontginnen, ontgronden, bodem verlagen, ophogen of egaliseren (van delen) van het beschermd natuurmonument, anders dan voortvloeiend uit een goedgekeurd natuurontwikkelingsproject.
- Verrichten van handelingen, die wijziging van de waterhuishouding, de grondwaterstand of de waterkwaliteit beogen of ten gevolge (kunnen) hebben, waaronder begrepen het graven, verbreden, verdiepen, verleggen of dempen van waterlopen en het aanleggen van drains en kunstwerken, alsmede grondwateronttrekking.
- Aanleggen, vergroten, dempen of verkleinen van poelen en plassen.
- Gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen, groei en stoorstoffen, anders dan in het tot nu toe bestaande agrarisch beheer gebruikelijk was.
- Verrichten van handelingen, die wijziging of intensivering van het sinds jaar en dag bestaande grondgebruik beogen of ten gevolge (kunnen) hebben, zoals het verhogen en veranderen van de aard van de mestgift, het verhogen van en veranderen van de aard van de veebezetting, alsmede scheuren, frezen en ploegen van grasland of andere verstoringen van het bodemprofiel.

Geen vergunning is vereist voor handelingen die zijn voorzien in een beheersplan ex artikel 14 van de Natuurbeschermingswet of voortvloeien uit een door de Minister goedgekeurd natuurontwikkelingsproject.

Het aanvragen van een vergunning dient krachtens artikel 13, eerste lid, van de Natuurbeschermingswet, per aangetekende brief aan het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij te geschieden (t.a.v. de Directie Natuur, Bos, Landschap en Fauna, Postbus 20401, 2500 EK te Den Haag).

Omdat het in de praktijk voor betrokkenen vaak moeilijk is te beoordelen of in een bepaald geval een vergunning verplicht is, wordt aangeraden in voorkomende gevallen de Consulent Natuur, Bos, Landschap en Fauna in de provincie Overijssel te raadplegen.

7.3. Rechtsgevolgen ex artikel 14 (beheersplan)

Volgens artikel 14 van de Natuurbeschermingswet kan de Minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij in overeenstemming met de eigenaar en gebruiker, telkens voor een periode van ten hoogste drie jaar voor een beschermd natuurmonument of een gedeelte daarvan een beheersplan vaststellen. Dit beheersplan komt tot stand op vrijwillige basis en heeft het behoud of herstel van het natuurschoon of van de natuurwetenschappelijke waarden ten doel. Ingevolge het derde lid van artikel 12 van de wet is voor in het beheersplan neergelegde handelingen geen vergunning vereist. Daarnaast brengt het beheersplan met zich, dat de eigenaar en gebruiker duidelijkheid verkrijgen over de handelingen die zouden moeten worden nagelaten in verband met het behoud van de kwaliteit van het beschermd natuurmonument.

MINISTERIE VAN LANDBOUW,
NATUURBEHEER EN VISSERIJ

Dir.-Gen. Landelijke Gebieden
en Kwaliteitszorg

Directie Natuur-, Milieu- en Faunabeheer

no. NMF-90-6276

23 mei 1990

DE MINISTER VAN LANDBOUW, NATUURBEHEER EN VISSERIJ

Overwegende, dat het gebied, bekend onder de naam "Karshoek" in de gemeente Ommen, voor zover gevormd door de hierna kadastraal omschreven percelen, van algemeen belang is uit een oogpunt van natuurschoon en om zijn natuurwetenschappelijke betekenis en mitsdien een natuurmonument is in de zin van artikel 1, onder b, van de Natuurbeschermingswet (Stb. 1967, 572);

dat het natuurmonument bestaat uit een rivierduingrasland omgeven door een voormalige Vechtmeander en een aangrenzend hoger gelegen heideterrein met jeneverbesstruweel welke in ecologisch en landschappelijk opzicht een samenhangend geheel vormen;

dat het natuurmonument in geomorfologisch opzicht bijzonder waardevol is door de aanwezigheid van onvergraven rivierduinen en kronkelwaardafzettingen in het rivierdal en slenken en stuifduinen op de dekzandvlakte;

dat de gevarieerde opbouw van het natuurmonument heeft geleid tot een grote verscheidenheid in planten- en dierenleven;

dat in het natuurmonument minder algemene plantengemeenschappen voorkomen, waarvan minder algemene tot zeldzame soorten deel uitmaken, waaronder beschermde soorten in de zin van artikel 22, eerste lid, onder a, van de Natuurbeschermingswet;

dat het natuurmonument in faunistisch opzicht van betekenis is door het voorkomen van de Das, een groot aantal vogelsoorten en een gevarieerde dagvlinderfauna;

dat het natuurmonument mede als gevolg van zijn gevarieerde opbouw van grote betekenis is uit een oogpunt van natuurschoon;

Overwegende ten aanzien van de wezenlijke kenmerken van het onderhavige natuurmonument, dat hieronder niet alleen moeten worden begrepen de hierbovengenoemde biologische waarden, maar ook de geomorfologische structuur, de opbouw van het bodemprofiel, de gevarieerde opbouw, de voor de fauna noodzakelijke rust en de door het vroegere gebruik tot stand gekomen terreingesteldheid;

Overwegende tenslotte, dat de bescherming van dit natuurmonument niet reeds op andere wijze door of krachtens de wet is verzekerd;

Gezien de beschikking van 1 juni 1989, no. NMF-89-3790, houdende het besluit dat de aanwijzing als beschermd natuurmonument in overweging is ten aanzien van "Karshoek";

Gezien de omtrent de in overweging zijnde aanwijzing door Gedeputeerde Staten van Overijssel uitgebrachte beschouwingen, alsmede de te zelfder zake door de Natuurbeschermingsraad en de Rijksplanologische Commissie uitgebrachte adviezen;

Handelende in overeenstemming met de Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer;

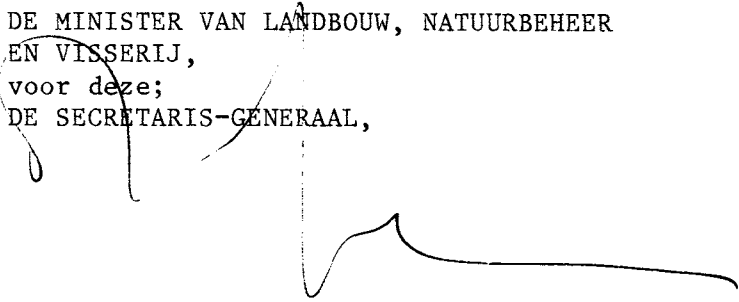
Gelet op artikel 7, in samenhang met artikel 9, van de Natuurbeschermingswet

B E S L U I T :

- I Aangewezen wordt als beschermd natuurmonument het gebied, bekend onder de naam "Karshoek" voor zover gevormd door de percelen, kadastraal bekend gemeente Ambt Ommen, sectie D, nr. 2900 ged. en sectie E, nrs. 2073, 2074 en 2552, een en ander zoals aangegeven op de bij deze beschikking behorende kaart BN 158.
- II Bij deze aanwijzing gaat een toelichting die in samenhang met deze beschikking moet worden gelezen.

Van deze beschikking zal mededeling worden gedaan in de Staatscourant.

DE MINISTER VAN LANDBOUW, NATUURBEHEER
EN VISSERIJ,
voor deze;
DE SECRETARIS-GENERAAL,

1. INLEIDING

Het beschermd natuurmonument Karshoek is ongeveer 75 ha groot en maakt deel uit van het landgoed Stegeren. Het landgoed ligt ten oosten van Ommen bij de buurtschap Stegeren (gemeente Ommen), het ligt ten dele in het dal van de Overijsselse Vecht en ten dele op de ten noorden van de Vecht gelegen dekzandvlakte.

Het gebied bestaat uit het door een oude Vechtmeander omgeven rivierduin-grasland de Karshoek (15 ha), met een hieraan grenzend heidegebied op de dekzandvlakte (60 ha).

De Karshoek bestaat uit reliëfrijke rivierduinen en kronkelwaardafzettingen omsloten door een voormalige meander. Op de overgang van rivierdal naar dekzand ligt een waardevolle steilrand. Het dekzand is door verstuing plaatselijk erg reliëfrijk.

De Karshoek bestaat uit rivierduin grasland met struwelen. In de oude Vechtmeander worden verlandingsvegetaties aangetroffen. De dekzandvlakte is begroeid met droge en vochtige heidevegetaties en opslag van vliegdennen. Karakteristiek zijn de jeneverbesstruwelen.

Het natuurmonument heeft een rijke dagvlinderfauna. In de heide en op het grasland komen verschillende voor deze biotopen karakteristieke vogels tot broeden. Sinds kort heeft de Das een bewoonde burcht in het aangrenzende gebied, het natuurmonument vormt een wezenlijk onderdeel van zijn biotoop.

2. BEGRENZING

Het gebied wordt aan de noordzijde begrensd door de Nieuwe Landsweg en aan de noordwestzijde door de Watersteeg. De oostelijke begrenzing wordt gevormd door de gemeentegrens van Ommen tussen de Nieuwe Landsweg en de Vecht. Het grasland binnen de oude Vechtmeander valt grotendeels binnen de aanwijzing. De zuidelijke begrenzing wordt verder in grote lijnen gevormd door de steilrand die het Vechtdalgrasland scheidt van de bosstrook op de dekzandvlakte. De westelijke begrenzing wordt gevormd door de weg die het heidegebied van het produktiebos scheidt. Het in het zuidoosten gelegen kampeerterein wordt buiten de aanwijzing gelaten.

De hierboven beschreven begrenzing sluit zoveel mogelijk aan op topografisch herkenbare grenzen.

Voor de exacte grenzen van het beschermd natuurmonument wordt verwezen naar kaart BN 158 behorende bij deze toelichting.

3. NATUURWETENSCHAPPELIJKE BETEKENIS EN NATUURSCHOON

3.1. Abiotische kenmerken

Op het einde van de voorlaatste ijstijd (Saalien) werd het oerstroombdal van de Vecht gevormd. Tijdens de laatste ijstijd (Weichselien) werden dekzanden afgezet langs en in het oerstroombdal dat deels opgevuld werd.

In het Holoceen ontwikkelde de Vecht zich van een vlechtend riviersysteem tot een meanderende rivier. Door erosie- en sedimentatieprocessen ontstonden kronkelwaardafzettingen terwijl in drogere perioden door verstui-

ving rivierduinen gevormd werden. De bodems van de hoger gelegen gronden behoren tot de vaaggronden, de lager gelegen gronden tot de beekedgronden. De bodems zijn vrij kalkrijk door de in het verleden optredende overstromingen met kalkrijk Vechtwater. Kenmerkend is de ijzerrijkdom van het zand.

Langs de randen van het stroomdal werden de dekzanden weggeërodeerd waardoor steilranden onstonden. Langs deze randen treedt kwel op. Op een deel van de dekzandvlakte is door plaggen en/of overbeweiding het zand gaan stuiven waardoor stuifduincomplexen ontstonden. De bodems van deze complexen worden gerekend tot de vaaggronden. In de niet verschoven dekzandgronden ontwikkelden zich podzolgronden.

In de eerste helft van de twintigste eeuw is de Vecht gekanaliseerd om de afvoercapaciteit te vergroten wat resulteerde in een groot aantal van de rivier losgekoppelde meanders waarvan er één is gelegen in het natuurmonument. Deze meander staat benedenstrooms in open verbinding met de Vecht.

3.2. Biotische kenmerken

Het gebied bestaat uit het door een oude Vechtmeander omgeven rivierduingrasland de Karshoek met een hieraan grenzend door spontane bosontwikkeling versnipperd geraakt heideterrein op de dekzandvlakte.

Flora

Door de grote afwisseling in bodemtypen en het relatief extensieve gebruik van het binnen de meander gelegen grasland is deze rijk aan soorten en vegetatietypen. Hoger gelegen, droge voedselarme gronden op de rivierduinen en kronkelwaardruggen gaan geleidelijk over in laag gelegen, drassige matig voedselrijke gronden langs de oude meander en restanten van voormalige rivierlopen.

De hogere delen zijn begroeid met droge, schrale graslandvegetaties met soorten als Zwolse anjer, Wilde tijm, Echt walstro, Zandzegge, Akkerhoornbloem, Grasklokje en Muurpeper.

De wat lagere delen zijn begroeid met enigszins vochtige matig voedselarme graslandvegetaties waarin Gestreepte witbol en Kamgras algemeen voorkomen. De laagste delen zijn begroeid met drassige, matig voedselrijke grasland- en ruigtevegetatie met soorten als Zilver schoon, Moerasspirea, Bosbies, Langbladige ereprijs, Poelruit en verschillende grote zeggen.

In de graslanden liggen struwelen. De struwelen op de rivierduinen bestaan uit ondermeer Sleedoorn, Hondсроos, Gelderse roos, Meidoorn, Braam en meer incidenteel Jeneverbes en Hulst. De struwelen op de wat lager gelegen gronden in de kronkelwaarden worden gekenmerkt door Bittere en Grauwe wilg naast bovengenoemde soorten. In de struwelen staan dikwijls opgaande Zomereiken.

De gedeeltelijk verlandende meander is begroeid met drijvende waterplantenvegetaties (met soorten als Waterlelie, Gele plomp en Waterviolier), rietvegetaties (Kalmoes, Mattenbies, Liesgras, Kleine lisdodde en Holpijp), wilgenbroekstruwelen en elzenbossen.

Waterviolier en Holpijp zijn kenmerkende plantesoorten voor wateren die onder invloed van kwel staan.

In het grasland ligt een geïsoleerde waterpartij welke gedeeltelijk verland is. Noemenswaardige soorten zijn Waterscheerling en Blaaszegge. Tot voor kort groeide hier Krabbescheer.

Op de dekzandvlakte worden droge tot vochtige heidevegetaties met Dop- en Struikheide aangetroffen. Bovendien zijn er enkele veenachtige laagtes waarin ondermeer Veenpluis, Snavelbies, Knolrus, Klokjesgentiaan en Zonnedauw groeien. De heide is grotendeels vergrast met Bochtige smele en Pijpestrootje terwijl langs de randen veel Vliegdenen opslaan. Bijzonder karakteristiek zijn de talrijke Jeneverbesstruwelen op de heide.

In het natuurmonument komt een zestal op grond van de Natuurbeschermingswet beschermde plantesoorten voor, te weten Grasklokje, Zwolse anjer, Zonnedauw, Klokjesgentiaan, Jeneverbes en Langbladige ereprijs.

In de heide liggen enkele kleine bospercelen met voornamelijk Grove den en/of Eik.

Fauna

Het gebied maakt deel uit van het leefgebied van de Das welke in het aangrenzende bos een burcht heeft. Verder zijn in het gebied Ree, Haas, Konijn, Hermelijn en Bunzing waargenomen.

In de heide komen onder andere Wulp, Geelgors en Nachtzwaluw tot broeden.

In het rivierdal zijn Klapekster, Paapje en Tapuit als doortrekker en Waterral, Wintertaling en verschillende weidevogelsoorten als broedvogel waargenomen. Het beschermd natuurmonument fungeert als fourageergebied voor in de directe omgeving broedende roofvogels als Wespendif, Buizerd, Havik, Sperwer en Boomvalk.

In het aangewezen gebied zijn meer dan 20 soorten dagvlinders waargenomen waaronder het zeldzame Gentiaanblauwtje.

3.3. Natuurschoon

Het gebied ligt deels in het Vechtdal en deels op de aangrenzende dekzandvlakte.

De hoger gelegen, deels verstoven dekzandvlakte wordt afgewisseld met enige venachtige laagten. Visueel is het gebied zeer aantrekkelijk door zijn gevarieerde horizontale en verticale structuren. Naast het open heideveld met verspreid voorkomende Vliegdenen komen Jeneverbesstruwelen voor. De randen van dit gebied worden gevormd door opgaand naaldbos dat op de overgang naar het rivierdal wordt afgewisseld met diverse loofhoutsoorten. De lager gelegen Vechtdalgronden met reliëfrijke kronkelwaardafzettingen en rivierduinen die begroeid zijn met grasland waarin struwelen liggen, vormen een bijzonder landschappelijk beeld. Dit wordt nog versterkt door de gedeeltelijke verlande Vechtmeander met gevarieerde begroeiingen. Door deze gevarieerde opbouw is het gebied van grote landschappelijke waarde.

4. BESCHERMING KRACHTENS ANDERE INSTRUMENTEN

Het gebied maakt deel uit van de Grote Landschaps Eenheid Vecht en Regge (Structuurschema Natuur- en Landschapsbehoud, 1986).

Het beleid met betrekking tot grote landschapseenheden is gericht op de

instandhouding van het algehele karakter van het gebied, op de instandhouding van de samenhang tussen de te onderscheiden ruimtelijke eenheden daarbinnen en op het behoud van de ecologische, cultuurhistorische en landschappelijke waarden van die ruimtelijke eenheden afzonderlijk. Bij de toepassing van het voor beheer en voor bescherming beschikbare instrumentarium (zoals de Natuurbeschermingswet) zal aan de grote landschapseenheden een hoge prioriteit worden gegeven. Bovendien ligt het natuurmonument in het Nationaal Landschap Vecht en Regge.

In het streekplan IJsselvallei (1986) is het aangewezen gebied aangeduid als zone "landelijk gebied/bos III" waarin de ontwikkeling van natuur en landschap prioriteit geniet en bevorderd dient te worden.

In het bestemmingsplan buitengebied van de gemeente Ommen (1971) heeft het gebied de bestemming "natuurmonument" gekregen. Het gebruik dient gericht te zijn op het behoud en herstel van landschappelijke, natuurwetenschappelijke of cultuurhistorische waarden.

Het gebied is gerangschikt onder de werking van de Natuurschoonwet 1928. Ingevolge deze rangschikking heeft de eigenaar in ruil voor fiscale faciliteiten de verplichting het geheel als landgoed in stand te houden.

5. BEHEER EN GEBRUIK

5.1. Huidig beheer en gebruik

Het binnen de meander gelegen grasland is één van de "koelands" langs de Overijsselse Vecht die al meerdere eeuwen met pinken begraaasd worden. Het bestaat uit grasland met struwelen.

Het rivierduingrasland is in gebruik gegeven op jaarbasis. Het wordt beweid met pinken, paarden en schapen. De veebezetting bedraagt gemiddeld ca 3 grootvee eenheden per ha. De beweiding met paarden en schapen varieert in de tijd van het jaar en vindt tot ver in het najaar plaats.

Het grasland is in een vijftal percelen verdeeld. In de lagere delen vindt bemesting plaats.

De meander heeft een afwaterende functie voor water uit het achterland. Dit water wordt aangevoerd via een tweetal watergangen waarvan de Rheezerwaterleiding de grootste afvoer heeft. Deze voert overtollig eutroof water uit bos- en landbouwgebied af.

Op de oude Vechtmeander rust een schouwplicht van het Waterschap de Bovenvecht. Een strook ter breedte van 4 meter dient vrij van vegetatie te zijn.

Door het achterwege blijven van actief heidebeheer gedurende de laatste decennia nam de opslag met Grove den en Berk sterk toe. Door het voedselrijker worden van de neerslag werd de heidevegetatie geleidelijk overwoekerd met Bochtige smele en Pijpestrootje. Het uitgevoerde heidebeheer was beperkt van omvang.

Incidenteel werden Jeneverbesstruwelen vrijgesteld en Amerikaanse vogelkers bestreden. De laatste paar jaar is in ISP-verband (Integraal Structuurplan Noorden des Lands) enig achterstallig onderhoud aan de heide gepleegd. Verschillende stukken heide zijn machinaal afgeplagd.

In de bosjes in het gebied is een bosbouwkundig beheer gevoerd.

Het heidegebied is op wegen en paden vrij toegankelijk. Het rivierduin-complex is via een zandweg te bereiken, wegen en paden ontbreken hier. Door de geïsoleerde ligging van het gebied is de recreatieve druk over het algemeen gering.

Alleen 's zomers neemt deze wat toe wanneer nabijgelegen kampeer- en zomerhuisjesterreinen door vakantiegangers gebruikt worden en op de Vecht vaarrecreatie plaatsvindt.

In het gebied wordt gejaagd.

In het aan het beschermd natuurmonument grenzende deel van de Vecht is het visrecht door het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij verhuurd. Op de oever rust een looprecht, dat door Domeinen verleend wordt.

5.2. Gewenst beheer en gebruik

Het gewenste beheer dient gericht te zijn op behoud en waar mogelijk herstel en/of ontwikkeling van natuurwaarden.

Dit zal kunnen worden bereikt door een integrale extensieve begrazing van het gehele natuurmonument, bij voorkeur met een winterhard soort runderen. Deze vorm van begrazing zal bijdragen aan de ontwikkeling van struweel- en zoomvegetaties op het rivierduingrasland en een verdere vergrassing en verbossing van de heide beperken.

Op de heide zal aanvullend achterstallig onderhoud uitgevoerd moeten worden. Bosopslag op de heide en rond de jeneverbesstruwelen dient verwijderd te worden.

Om pendelen tussen het rivierduingrasland en de heide mogelijk te maken, zal een brug of een (bescheiden) gronddam met duiker aangelegd moeten worden.

Bij het plaatsen van een raster om het natuurmonument moeten voorzieningen getroffen worden opdat de Das gebruik kan blijven maken van het terrein.

Door de aanvoer van eutroof water wordt het verlandingsproces in de oude Vechtarm versneld. Afhankelijk van de snelheid van dit proces zal ingegrepen moeten worden. Tezijntijd is het gewenst een baggerbeurt uit te voeren teneinde de afwaterende functie van de arm te garanderen. Aan te bevelen is in de twee afwaterende sloten helofytenfilters te plaatsen om de eutrofiestroom te beperken.

Ten aanzien van de recreatie dient het beheer gericht te zijn op behoud van de thans aanwezige mogelijkheden voor het wandelende publiek. Betreding van het rivierduingrasland is ongewenst. Het looprecht voor de Vechtoever kan worden gehandhaafd.

6. RECHTSGEVOLGEN

De toepassing van de Natuurbeschermingswet is gericht op de instandhouding van de aanwezige waarden.

In het algemeen kan gesteld worden dat voor het sinds jaar en dag in het

natuurmonument bestaande gebruik in zijn huidige vorm en intensiteit geen vergunning op grond van artikel 12 van de Natuurbeschermingswet nodig is. Desalniettemin is het uit natuurwetenschappelijk oogpunt gewenst het gebruik en beheer van het natuurmonument meer te richten op behoud en ontwikkeling van de natuurwaarden van het gebied.

6.1. Rechtsgevolgen ex artikel 12 (vergunningen)

Ingevolge artikel 12 van de Natuurbeschermingswet moet voor handelingen die de wezenlijke kenmerken van het beschermd natuurmonument aantasten, dan wel schadelijk zijn voor de natuurwetenschappelijke betekenis of ontsierend zijn, een vergunning worden aangevraagd.

De vergunningplicht als vermeld in artikel 12 geldt niet alleen voor handelingen binnen het natuurmonument, maar is in beginsel ook van toepassing op handelingen die buiten het natuurmonument plaatsvinden en schadelijk zijn voor het natuurschoon of de natuurwetenschappelijke betekenis ervan. Behoudens bijzondere gevallen, waarmee in dit verband handelingen worden bedoeld die de in beschikking genoemde wezenlijke kenmerken van het natuurmonument aantasten, zal de aanwijzing evenwel geen merkbare gevolgen hebben voor het huidige gebruik en beheer van het aanpalend gebied.

Het aanvragen van een vergunning dient krachtens artikel 13, eerste lid, per aangetekende brief te gebeuren. Wellicht ten overvloede wordt erop gewezen dat de in artikel 12 bedoelde verbodsbepalingen voor een ieder van kracht zijn.

Het is niet mogelijk op voorhand precies aan te geven welke handelingen al dan niet vergunningplichtig zijn. In de eerste plaats hangt dit samen met de verscheidenheid in milieu-omstandigheden in het natuurmonument. In de tweede plaats kunnen handelingen in aard en intensiteit sterk verschillen. Gezien het grote aantal verschillende mogelijkheden dat zich kan voordoen, zal van geval tot geval moeten worden vastgesteld of een vergunning al dan niet vereist is. Omdat het voor de betrokkenen vaak moeilijk is om een en ander zelf te beoordelen, wordt aangeraden in voorkomende gevallen de Consulente Natuur-, Milieu- en Faunabeheer van het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij te raadplegen. Deze zal uitsluitel kunnen geven over de vraag of het al dan niet noodzakelijk is een vergunning aan te vragen.

Teneinde ten aanzien van het voorgaande de gedachten te bepalen wordt hierna een aantal voorbeelden gegeven van handelingen, waarvoor, gelet op de daarvan te verwachten gevolgen, een vergunning moet worden aangevraagd. Het is een niet-limitatieve opsomming.

Voorbeelden van handelingen die in het natuurmonument vergunningplichtig zijn:

- Bouwen in de zin van artikel 1 van de Woningwet;
- Plaatsen van voor verblijf geschikte, al dan niet aan hun bestemming onttrokken voer- en vaartuigen, (toer)caravans, kampeerauto's en tenten;
- Leggen of aanbrengen van ondergrondse of bovengrondse leidingen, installaties, constructies of apparatuur;
- Aanbrengen of inrichten van recreatieve voorzieningen, zoals kampeerreinen, crossbanen, lig- en speelweiden, picknickplaatsen en oefenterreinen voor hondesport;

- Aanleggen of verharden van wegen, banen, of parkeergelegenheden en aanleggen van andere oppervlakteverhardingen;
- Ontgronden, bodemverlagen, ophogen, egaliseren, ontginnen en verrichten van graafwerkzaamheden;
- Opslaan, storten, bergen of deponeren van al dan niet afgedankte of aan hun oorspronkelijk gebruik onttrokken voorwerpen, vloeistoffen, hulpstoffen, produkten of materialen;
- Het verrichten van handelingen die wijziging of intensivering van het sinds jaar en dag bestaande grondgebruik beogen of ten gevolge kunnen hebben;
- Branden van riet, hout en ruigte en het verbranden van afval;
- Werken of werkzaamheden die een wijziging van de grondwaterstand of de waterhuishouding beogen of ten gevolge hebben;
- Het aanleggen of dempen van waterpartijen;
- Het gebruik van zuiveringsslib;
- Het gebruik van meststoffen;
- Het aanwenden van bestrijdingsmiddelen, groei- en stoorstoffen;
- Het dunnen, rooien, vellen en planten van bomen, houtopstanden en ander houtgewas of sierplanten;
- Het uitoefenen van de jacht, behoudens voor zover dit geschiedt op basis van een vóór de onderhavige beschikking met eigenaar of gebruiker van het natuurmonument aangegane jachthuurovereenkomst.

6.2. Rechtsgevolgen ex artikel 14 (beheersplan)

De wet geeft in artikel 14 de mogelijkheid om in overeenstemming met de eigenaar en gebruiker, telkens voor een periode van ten hoogste drie jaar, voor een beschermd natuurmonument of een gedeelte daarvan een beheersplan op te stellen. Dit beheersplan komt tot stand op vrijwillige basis en heeft het behoud of herstel van het natuurschoon of van de natuurwetenschappelijke waarde ten doel.

Doordat het beheersplan in overleg en in overeenstemming met de eigenaar en gebruiker wordt opgesteld, is ingevolge het derde lid van artikel 12 van de wet voor de in het beheersplan neergelegde handelingen géén vergunning vereist. Daarnaast brengt een beheersplan met zich, dat de eigenaar en gebruiker duidelijkheid verkrijgen over de handelingen, die zouden moeten worden nagelaten in verband met het behoud van de kwaliteit van het natuurmonument. Op grond van de wet kan aan betrokkenen een vergoeding worden toegekend voor uit een beheersplan voortvloeiende kosten, die redelijkerwijs niet of niet geheel voor hun rekening behoren te komen.

6.3. Rechtsgevolgen ex artikel 16

Volgens artikel 16 van de Natuurbeschermingswet is het verboden een beschermd natuurmonument te verontreinigen, daarin planten, bloemen of takken uit te steken, te plukken, af te snijden of te vervoeren, dieren te verontrusten, te vangen of te doden of zulks te pogen of in het algemeen daarin schade aan de natuur toe te brengen. Dit artikel is met name gericht op incidentele bezoekers van het natuurmonument ofwel de recreanten en geldt niet voor de eigenaar of gebruiker en hun huisgenoten. Met behulp van artikel 16 is het mogelijk handelingen door bezoekers die verstoring of schade kunnen veroorzaken tegen te gaan.

7. INLICHTINGEN

De Consulent Natuur-, Milieu- en Faunabeheer is gaarne bereid alle gewenste inlichtingen te verschaffen.

Het kantoor van de consulent in de provincie Overijssel is gevestigd te Zwolle, Assendorperdijk 2, tel. 038-271999.

NMF67

MINISTERIE VAN LANDBOUW,
NATUURBEHEER EN VISSERIJ

Dir.-Gen. Landelijke Gebieden
en Kwaliteitszorg

Directie Natuur, Bos, Landschap en Fauna

NBLF 93-5046

8 juni 1993

DE STAATSSECRETARIS VAN LANDBOUW, NATUURBEHEER EN VISSERIJ

Overwegende, dat het gebied "Junner en Arriër Koeland" bestaat uit terreinen en wateren die van algemeen belang zijn uit een oogpunt van natuurschoon en om hun natuurwetenschappelijke betekenis en mitsdien een natuurmonument zijn in de zin van artikel 1, onderdeel b, van de Natuurbeschermingswet (Stb. 1967, 572);

Gehoord de Natuurbeschermingsraad, het College van Gedeputeerde Staten van Overijssel en het College van Burgemeester en Wethouders van Ommen;

Handelende in overeenstemming met de Staatssecretaris van Financiën;

Gelet op artikel 21 van de Natuurbeschermingswet;

BESLUIT:

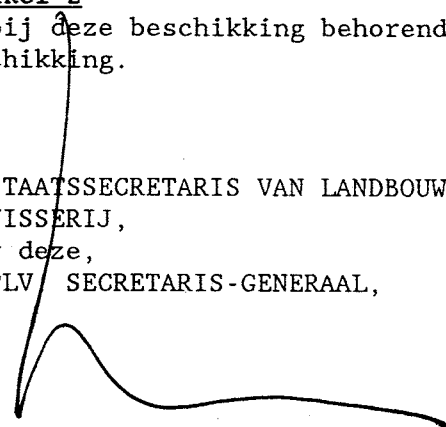
Artikel 1

Het op bijbehorende kaart BN182/SN124 aangegeven gebied "Junner en Arriër Koeland", dat eigendom is van de Staat, wordt aangewezen als staatsnatuurmonument.

Artikel 2

De bij deze beschikking behorende toelichting maakt deel uit van deze beschikking.

DE STAATSSECRETARIS VAN LANDBOUW, NATUURBEHEER
EN VISSERIJ,
voor deze,
DE PLV SECRETARIS-GENERAAL,

TOELICHTING BIJ BESCHIKKING NBLF-93-5046

1. Inleiding

Het natuurmonument "Junner en Arriër Koeland" bevindt zich in de gemeente Ommen en omvat twee van elkaar gescheiden gebiedsdelen, die ter weerszijde van de Overijsselse Vecht zijn gelegen. Het natuurmonument bestaat uit oude, afgesneden meanders van de Vecht, kronkelwaarden, rivierduinen en aangrenzende delen van het dekzandgebied.

In samenhang met de abiotische variatie hebben zich in het natuurmonument, mede onder invloed van de mens, zeer uiteenlopende vegetaties ontwikkeld, waaronder verscheidene minder algemene plantengemeenschappen. Hierin kunnen diverse soorten zeldzame en bedreigde planten worden aangetroffen. Het natuurmonument is niet alleen belangrijk vanwege zijn grote botanische betekenis, maar ook vanwege de hoge faunistische waarden. Het gebied is bijzonder insektenrijk en herbergt een groot aantal broedvogelsoorten en verscheidene bedreigde soorten reptielen en amfibieën.

Het natuurmonument is grotendeels eigendom van de Staat (ca 193 ha). Een klein gedeelte van het natuurmonument is in particulier eigendom (ca 24 ha). De percelen die niet van de Staat zijn worden vrijwel geheel door het staats eigendom omsloten. Met deze beschikking wordt het gedeelte dat eigendom is van de Staat aangewezen als staatsnatuurmonument.

Waar in deze toelichting wordt gesproken van natuurmonument wordt zowel het beschermd als het staatsnatuurmonument bedoeld.

2. Natuurwetenschappelijke betekenis en natuurschoon

2.1. *Geologie, geomorfologie en waterhuishouding*

De abiotische betekenis van het natuurmonument is gelegen in de grote verscheidenheid aan afzettingen, waaronder pleistocene dekzanden, holocene rivierafzettingen van de Overijsselse Vecht en holocene stuifzanden, en in de mate van ongestoordheid van deze afzettingen. Met name de aanwezigheid van nog gave kronkelwaarden en rivierduinen maken het gebied van uitzonderlijke betekenis. Elders langs de Vecht zijn dergelijke gebieden door ontginning en egalisatie in meer of mindere mate aangetast.

De kronkelwaarden zijn ontstaan als gevolg van sedimentatie langs de binnenbocht van een meanderende Vecht. Afhankelijk van de stroomsnelheid en aanvoer van sediment werden afwisselend sikkelvormige, zandige banken gevormd of laagten gevuld met kleiig materiaal. Aan dit proces is door normalisatie en kanalisatie van de Vecht in het begin van deze eeuw een einde gekomen.

De rivierafzettingen van de Vecht zijn vrij kalkrijk en onderscheiden zich bovendien door de aanwezigheid van hoge ijzerconcentraties. Vergelijkbare afzettingen worden slechts langs een gering aantal beken elders in Overijssel aangetroffen. In het natuurmonument treden plaatselijk zowel locale als regionale kwel aan de oppervlakte, met name in de beide koelanden. Vooral het laatste type is vanwege de hoge ijzer- en calciumcarbonaatconcentraties van groot belang voor het voorkomen van een aantal specifieke plantesoorten.

De aanwezigheid van voedselarme kwelstromen is mede bepalend voor de kwaliteit van het oppervlaktewater in het gebied. In het Junner Koeland heeft het water van de afgesloten, oostelijke Vechtarm door het toestromen van schone kwel een mesotroof tot matig eutroof karakter. De westelijke arm daarentegen heeft door de aanvoer van voedselrijk water uit het aangrenzende landbouwgebied een uitgesproken eutroof tot hypertroof karakter.

2.2. *Vegetatie en flora*

In samenhang met de abiotische omstandigheden hebben zich in het natuurmonument, mede onder invloed van de mens, zeer uiteenlopende vegetaties ontwikkeld.

Onder invloed van 1000 jaar onafgebroken beweiding is op de kronkelwaarden een afwisselende, soortenrijke graslandvegetatie ontstaan. Op de kronkelwaardruggen en de rivierduinen kunnen struwelen gedomineerd door Sleedoorn worden aangetroffen. De oude meanders zijn sterk verland en op sommige plaatsen dichtgegroeid met wilgen- en elzenopslag.

In het gebied ten westen van het Arriër Koeland, het bosreservaat "Zeesse", heeft zich naast grasland en moeras een natuurlijk loofbos van wilgenstruweel, els, es, berk en eik ontwikkeld. De dekzandgronden zijn grotendeels beplant met naaldhout (vrnl. Grove den). In het gebiedsdeel ten noorden van de Vecht komen op de verstoven delen van het dekzandgebied nog restanten oude heide met jeneverbesstruweel voor. De heiderestanten zijn echter sterk vergrast.

Van de verschillende plantengemeenschappen die in het natuurmonument worden aangetroffen, is een aantal van zeer grote botanische betekenis door het voorkomen van diverse bedreigde en zeldzame plantesoorten. Het gaat hier om de volgende gemeenschappen:

1. De vegetaties van open water en de verlandingsvegetaties behorend tot het Waterlelieverbond, het Kikkerbeetverbond, het Rietverbond en het Waterscheerlingverbond. Deze vegetaties worden aangetroffen in oude meanders. Al dan niet plaatselijk komen er de volgende soorten voor: Holpijp, Waterviolier, Krabbescheer, Gewoon blaasjeskruid, Watergentiaan, Waterscheerling, Cyperzegge en Grote boterbloem.

2. Ruigtkruidenvegetaties en natte tot vochtige graslandvegetaties behorend tot het Zilverschoonverbond, met overgangen naar het Rietverbond en het Verbond van grote zeggen, en de Kamgrasweide. Deze vegetaties worden aangetroffen op de lage delen van de kronkelwaarden. Zij kunnen (plaatselijk) de volgende soorten herbergen: Waterpostelein, Polei, Engelse alant, Noorse zegge, Draadrus, Wateraardbei, Egelboterbloem en Langbladig ereprijs.
3. Droge graslandvegetaties behorend tot het Borstelgrasverbond, het Vetkruidverbond en het Zilverhaververbond, met overgangen naar de Kamgrasweide. Deze vegetaties bevinden zich op de hogere delen van de kronkelwaarden en de rivierduinen. De volgende soorten kunnen worden aangetroffen: Paashaver, Tripmadam, Breukkruid, Voorjaarsganzerik, Voorjaarszegge, Steenanjer, Wilde thijm en Grasklokje.
4. Struwelen behorend tot het Sleedoorn-bramenverbond. Op de kronkelwaardruggen en de rivierduinen kunnen soorten worden aangetroffen als Wegedoorn, Sleedoorn, Eenstijlige meidoorn, Vlier, Kardinaalsmuts, Hondсроos en Gelderse roos, soms ook een enkele Zomereik of Jeneverbes. In de randen van deze struwelen wordt de Bergnachtorchis aangetroffen. Op de overgang naar het dekzandgebied komt plaatselijk ook Gagelstruweel voor.
5. Grasland(hooiland)vegetaties die het midden houden tussen het Zilverschoonverbond en het Dotterverbond. Dit vegetatietype komt voor op riviervlakten en herbergt soorten als Ratelaar, Dotterbloem, Echte koekoeksbloem, Egelboterbloem en Breedbladige orchis.
6. Droge heidevegetaties met jeneverbesstruwelen behorend tot het Struikheide-kruipbremverbond en vochtige heidevegetaties behorend tot het Dopheide-verbond. Deze vegetatietypen komen voor op verstoven dekzandgronden. Er worden soorten aangetroffen als Struikheide, Dopheide, Jeneverbes, Tormentil, Klokkjesgentiaan, Kleine zonnedauw en Bruine snavelbies.

2.3. Fauna

Dankzij het gevarieerde milieu, het op korte afstand naast elkaar voorkomen van verschillende vegetatietypen en de rust in het gebied heeft zich tevens een rijke fauna ontwikkeld. Er kunnen verschillende soorten zoogdieren, vogels, reptielen, amfibieën, vissen en ongewervelden worden aangetroffen. De grote verscheidenheid aan broedvogels, vlinders en libellen, waaronder verschillende zeldzame en minder algemene soorten, en de aanwezigheid van een aantal bedreigde soorten reptielen en amfibieën maken het gebied in dit opzicht van nationaal belang. In dit verband kunnen worden genoemd: Wintertaling, Havik (niet jaarlijks), Buizerd, Sperwer, Waterral, Boomleeuwerik, Geelgors,

Ringslang, Levendbarende hagedis, Duinhagedis, Heikikker, Kamsalamander, Kommavlinder, Groentje, Sleedoornpage, Eikepage, Bruine eikepage, Heideblauwtje, Weidebeekjuffer en Smaragdlibel. Bovendien fungeert het natuurmonument als fourageergebied voor dassen en voor in de directe omgeving broedende roofvogels, zoals Wespandief, Boomvalk en de reeds eerder genoemde soorten. Tenslotte is vermeldenswaard het voorkomen van de Gele weidemier, die door het opwerpen van nestbulten zeer bepalend is voor het microreliëf van de graslanden in het gebied. Deze nestbulten vormen een goede vestigingsplaats voor verschillende plantesoorten, waaronder Wilde thijm.

2.4. Archeologie

Het natuurmonument is ook van grote archeologische betekenis door de aanwezigheid van een grafveld met tenminste 23 grafheuvels. Dit gebied, gelegen in het gedeelte van het natuurmonument dat eigendom is van de Staat en bekend onder de naam "Calsum", is tot archeologisch monument verklaard. Het is niet uitgesloten dat zich in het natuurmonument nog meer archeologische vindplaatsen bevinden. In de directe omgeving van het natuurmonument zijn namelijk vuurstenen artefacten uit de Midden- en Jonge steentijd en potscherven uit de Jonge steentijd (Klokbeek- en Trechterbeekercultuur) alsmede uit de IJzertijd aangetroffen.

2.5. Natuurschoon

Dankzij het naast elkaar voorkomen van zeer uiteenlopende terreintypen, gekenmerkt door een grote mate van openheid (graslanden en heide met struwelen) of door een grote mate van geslotenheid (naald- en loofbos), heeft het natuurmonument een hoge belevingswaarde en is derhalve van grote betekenis vanuit een oogpunt van natuurschoon.

3. Begrenzing

Het natuurmonument omvat ten noorden van de Vecht het natuurreservaat "Junner Koeland", inclusief de ingesloten particuliere gronden, en ten zuiden van de Vecht het meest noordelijke deel van de boswachterij Ommen, waaronder het natuurreservaat "Arriër Koeland" en het bosreservaat "Zeesse", inclusief de ingesloten particuliere gronden.

Het noordelijk deel wordt in het westen begrensd door een motorcrossterrein, de Achteresweg en het relatienotagebied Arriën, in het noorden door de Rijksweg 34, in het oosten door de camping "Libra" en door naaldbossen in eigendom van de gemeente Ommen en in het zuiden door de Vecht.

Het zuidelijk deel grenst in het westen aan de camping "De Stekkenkamp", waarvan de aanwijzing als beschermd natuurmonument onlangs in overweging is genomen, in het noorden aan de Vecht, in het oosten aan het Landgoed Junne en in het zuiden loopt de grens dwars door het dekzandgebied, parallel aan de spoorlijn Zwolle-Emmen.

De begrenzing van de tot het natuurmonument behorende terreinen is zo gekozen, dat in ecologisch, geomorfologisch en landschappelijk opzicht een onderling samenhangend geheel onder de werking van de Natuurbeschermingswet is gebracht. Hierbij is waar mogelijk aansluiting gezocht bij topografisch herkenbare grenzen, waaronder wegen, paden en waterlopen. Voor de precieze begrenzing van het natuurmonument wordt verwezen naar de bij de beschikking behorende kaart BN182/SN124.

4. Bescherming krachtens andere instrumenten

Het onderhavige gebied maakt deel uit van de *ecologische hoofdstructuur* zoals aangegeven in het Natuurbeleidsplan (Kamerstukken II 1989/90, 21 149, nrs. 2 - 3), waarbij het gebied wordt aangeduid als *kerngebied*.

In het Structuurschema Natuur en Landschapsbehoud (Kamerstukken II 1980/81, 16 820, nrs. 1 - 2 en 1984/85, 16 820, nrs. 2 - 3) vormt dit gebied een onderdeel van de Grote Landschapseenheid Vecht en Regge.

Het Junner Koeland, de hieraan grenzende vochtige graslanden, plaatselijk bekend als de Marsjes, en het Arriër Koeland maken deel uit van het relatienotagebied "Vechtdal" en hebben de status van reservaatgebied.

In het *Streekplan IJsselvallei (1986)* heeft het gebied ten noorden van de Vecht de aanduiding van zone landelijk gebied IV. Het gebied ten zuiden van de Vecht is ingedeeld in de zone landelijk gebied III. De bospercelen in deze zone hebben tevens de aanduiding "bos".

Het beleid ten aanzien van beide zones is gericht op de ontwikkeling van natuur en landschap.

In de zone landelijk gebied III is agrarische ontwikkeling nog mogelijk, voor zover niet strijdig met eerstgenoemde ontwikkeling. Ten behoeve van de verblijfsrecreatie kan er in deze zone incidenteel worden gezocht naar uitbreiding en vestiging van voorzieningen in geval van afronding of verplaatsing ter wille van sanering van ongewenste situaties. Bovengenoemde ontwikkelingen zijn in de zone landelijk gebied IV geheel uitgesloten.

De aanduiding "bos" behelst een evenwichtige ontwikkeling van bossen, waarbij meerdere gebruiksfuncties tot hun recht komen.

In het thans vigerende *Bestemmingsplan Buitengebied van de gemeente Ommen* (K.B. 30-12-1976) heeft het gehele natuurmonument de bestemming "natuurmonument". Het beleid in deze is gericht op natuurstudie, het behoud en herstel van de voorkomende dan wel daaraan eigen landschappelijke, natuurwetenschappelijke of cultuurhistorische waarden, de daarin benodigde kleine gebouwen voor beheer en onderhoud, andere bouwwerken en overige werken, welke dienen voor het beleven en instandhouden van het milieu. In verband met deze bestemming is er een aantal gebruiksvoorschriften en aanlegvergunningsvoorschriften van toepassing.

De voorbereidingen voor een integrale herziening van het Bestemmingsplan Buitengebied Gemeente Ommen zijn gestart. De bestemming van het natuurmonument op de conceptplankaart is "natuurgebied".

5. Bestaand gebruik en beheer

De gronden van de Staat zijn voor het overgrote deel in eigendom van het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij. Een aantal graslandpercelen ten zuiden van de Vecht en het oostelijk deel van een oude meander ten noorden van de Vecht zijn in eigendom van het Ministerie van Financiën.

Een aantal van de graslandpercelen is verpacht aan derden; de rest van het staatsnatuurmonument is in beheer bij het Staatsbosbeheer.

Het beheer zoals dat door het Staatsbosbeheer wordt gevoerd is in eerste instantie gericht op het instandhouden en ontwikkelen van de landschappelijke en natuurwetenschappelijke waarden van het gebied. Een aantal perifere gebiedsdelen hebben als nevenfuncties recreatie en/of houtproductie.

De gronden die door Staatsbosbeheer worden beheerd maken deel uit van de beheerseenheid Ommen. Het deel ten noorden van de Vecht, het Junner Koeland en omgeving, is gelegen in het gelijknamige natuureservaat; het deel ten zuiden van de Vecht, het Arriër Koeland en omgeving, wordt gerekend tot de Boswachterij Ommen.

Voor beide gebieden gelden beheersplannen, respectievelijk opgesteld in 1988 en 1989.

Voor het natuureservaat Junner Koeland staat als algemene beheersdoelstelling aangegeven: "het instandhouden en waar mogelijk (her)ontwikkelen van de voor het Vechtdal kenmerkende milieuomstandigheden, waartoe behoren de geologische en geomorfologische elementen, structuren en processen en de daarbij behorende levensgemeenschappen in hun volle verscheidenheid en van zeer voedselarme pleistocene gronden tot relatief voedselrijke holocene gronden langs de Vecht. Het landschap wordt gezien als een dynamisch gegeven en wel van een afwisselend en voortdurend veranderend half open (parkachtig) landschap (50% korte vegetatie, 50% struweel en ruigte) voor zowel de pleistocene als de holocene gronden."

Daartoe worden de schrale graslandvegetaties, ruigten en struwelen (vrnl. Sleedoorn) op de kronkelwaard integraal begraaasd met de aangrenzende delen van het dekzandgebied, waarop restanten heide met jeneverbesstruwelen aanwezig zijn. Er wordt uitsluitend gebruik gemaakt van rundvee. Aanvullend wordt er in het heidegebied "Calsum" op kleine schaal geplagd. Op de pas geplagde stukken heeft zich een pioniervegetatie gevestigd met onder andere Dopheide, Kleine zonnedauw en Bruine snavelbies.

Twee gebiedsdelen zijn van begrazing uitgezonderd. Het betreft een aantal zeer laag gelegen hooilandpercelen in het oosten van het reservaat (de Mars) en een aantal bospercelen (gedomineerd door naaldhout) met heide-schraalgrasland in het westen van het reservaat (het Voorveld). In het eerste geval wordt door verschraling (maaien en afvoeren) gestreefd naar een vegetatie met kenmerken van het Dotterverbond. In het tweede geval wordt er gestreefd naar een natuurlijk eiken-berkenbos. Oogsten van hout is een secundaire doelstelling en is ondergeschikt aan het beheer en ontwikkeling van natuurwaarden. In het recente verleden zijn verschillende percelen vrijgesteld en beheerd als heide-schraalgrasland. Door het achterwege laten van beheersmaatregelen groeien deze nu weer langzaam dicht met jonge opslag.

Voor de boswachterij Ommen staat als algemene beheerdoelstelling genoteerd: "Handhaving dan wel herstel of ontwikkeling van het cultuurhistorisch bepaalde eigen karakter van de boswachterij, met een verregaande integratie van natuur, recreatie en houtproductie met het daarbij behorende landschap. Verder het instandhouden van geo(morfo)logische elementen en structuren." Met betrekking tot het Arriër Koeland wordt evenals bij het Junner Koeland gestreefd naar een half open landschap, echter met een lager percentage aan struweel (10-15%). Daartoe worden de droge, schrale graslanden, de vochtige, voedselrijkere graslanden en ruigten en de restanten struweel integraal met rundvee begraasd. Het aangrenzende rivierduinlandschap ten westen van het Arriër Koeland wordt eveneens begraasd met rundvee en met enkele pony's. Hier wordt gestreefd naar een verhouding van 70% grasland en 30% struweel, respectievelijk van 60% grasland, 10% struweel en 30% opgaand loofbos als overgang naar het ten zuiden ervan gelegen bosreservaat Zeesse.

Het bosreservaat is van begrazing uitgesloten. Door het achterwege laten van beheersmaatregelen wordt hier gestreefd naar spontane bosontwikkeling, welke waarschijnlijk zal uitmonden in een combinatie van eiken-berkenbos en eikenbeukenbos. Eveneens van begrazing uitgesloten zijn de door naaldhout gedomineerde bospercelen ten zuiden van het Arriër Koeland en de hooilandpercelen ten oosten hiervan. In het eerste geval wordt gestreefd naar natuurlijk eiken-berkenbos met Groveden. Oogsten van hout is wederom een secundaire doelstelling en is ondergeschikt aan het beheer en ontwikkeling van natuurwaarden. In het tweede geval wordt door verschraling (maaien en afvoeren) gestreefd naar een vegetatie met kenmerken van het Dotterverbond.

Grote delen van het staatsnatuurmonument zijn niet toegankelijk voor publiek, te weten het Junner Koeland met de aangrenzende gebiedsdelen de Dennenhoek, de Mars en Calsum en het Arriër Koeland.

De jacht in het gebied ten zuiden van de Vecht, uitgezonderd het Arriër Koeland zelf, is onder beperkende voorwaarden verhuurd. In het gebied ten noorden van de Vecht, het natuurreservaat Junner Koeland vindt uitsluitend beheersjacht plaats op konijnen, die de gewenste vegetatieontwikkeling belemmeren en de grafheuvels in het archeologisch monument ondergraven.

Als extern knelpunt kan de eutrofiëring van het westelijk deel van de oude Vechtmeander, gelegen in het Junner Koeland, worden genoemd. Door toevoer van voedselrijk landbouwwater vanuit het achterland via de Hooge Graven wordt de ontwikkeling van een waardevolle aquatische gemeenschap verhinderd. Plannen zijn in een ver gevorderd stadium om ter verbetering van de waterkwaliteit het voedselrijke water om te leiden.

Een tweede extern knelpunt wordt gevormd door een motorcrossbaan, die net buiten het natuurmonument ten westen van het Junner Koeland is gelegen.

Door het motorcrossen vindt verstoring van de fauna plaats en wordt de directe omgeving vervuild met afval afkomstig van toeschouwers van de motorcrosswedstrijden.

6. Gewenst gebruik en beheer

Het door Staatsbosbeheer gevoerde beheer van het staatsnatuurmonument, gebaseerd op de thans vigerende beheersplannen, behoeft in hoofdlijnen geen wijzigingen.

Het is gewenst dat bij herziening van deze beheersplannen de doelstelling voor het gebied ten westen van het Junner Koeland, plaatselijk bekend als het Voorveld, wordt aangepast, zodat het beheer mede gericht wordt op het herstel en ontwikkeling van heidevegetaties met jeneverbesstruweel.

Wanneer de omleiding van het voedselrijke water afkomstig van het landbouwgebied ten noorden van het Junner Koeland wordt gerealiseerd, is het gewenst dat tegelijkertijd onderzoek plaatsvindt naar de mogelijkheden om het westelijke deel van de oude Vechtarm bij het Junner Koeland te schonen, ten einde de voedselrijk bagger en de allesoverheersende liesgrasvegetaties te verwijderen. Het is niet ondenkbaar dat extra maatregelen noodzakelijk zijn om te voorkomen dat het gebied door het schonen extra wordt ontwaterd.

Ter wille van een spontane vegetatieontwikkeling kan het wenselijk zijn om in de toekomst grotere begrazingseenheden te realiseren, in samenwerking met eigenaren van particuliere gronden die aan het staatsnatuurmonument grenzen.

Jacht zal kunnen plaatsvinden, wanneer in een wildbeheerplan waarborgen worden gegeven, dat zodanig wordt gejaagd, dat de wezenlijke kenmerken van het natuurmonument niet worden geschaad. Op grond van een dergelijk wildbeheerplan zal een vergunning in het kader van de Natuurbeschermingswet worden verleend.

Echter daar waar het beheer van een natuurmonument is gericht op spontane ontwikkeling van zo compleet mogelijke ecosystemen met een hoge mate van zelfregulatie en tevens medegebruik (groten-deels) is uitgesloten, zal geen vergunning in het kader van de Natuurbeschermingswet worden verleend, tenzij zulks in het belang van het natuurbeheer of ter voorkoming of beperking van wildschade noodzakelijk is.

Het is wenselijk een zonering in ruimte en/of tijd in het recreatief medegebruik van het natuurmonument te bewerkstelligen, voorzover deze niet reeds aanwezig is. Behoud en versterking van natuurwetenschappelijke waarden en het natuurschoon dienen hierbij uitgangspunt te zijn. Enerzijds zal hierbij worden gezien hoe, met in achtneming van voornoemd uitgangspunt, het recreatief medegebruik kan worden gehandhaafd dan wel vergroot. Anderzijds is in knelpuntsituaties verplaatsing dan wel sanering van voor het natuurmonument schadelijke vormen van recreatie gewenst. Schadelijke vormen van recreatie zijn niet in overeenstemming met het streven de natuurwaarden en het natuurschoon van het natuurmonument te behouden of te herstellen. In het natuurmonument dienen dan ook in het principe geen nieuwe schadelijke vormen van recreatie te worden toegelaten.

Gezien de voorstoring en de vervuiling van de omgeving die de motorcrossbaan grenzend aan het natuurmonument met zich meebrengt is het gewenst dat gestreefd wordt naar sanering van deze activiteit.

7. Rechtsgevolgen van de aanwijzing

De wet geeft in artikel 21, derde lid, aan dat het beheer van staatsnatuurmonumenten gericht moet zijn op het behoud of herstel van het natuurschoon of de natuurwetenschappelijke betekenis. Voor het uitvoeren van schadelijke handelingen in een staatsnatuurmonument is een vergunning c.q. ontheffing van de Minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij vereist. Artikel 21, vierde lid, bepaalt dat ten aanzien van een staatsnatuurmonument voorts het bepaalde bij artikel 16, eerste lid en tweede lid, onderdelen b en c, en artikel 17 van toepassing zijn.

Ingevolge artikel 16 van de Natuurbeschermingswet is het verboden een beschermd natuurmonument te verontreinigen, daarin planten, bloemen of takken uit te steken, te plukken, af te snijden of te vervoeren, dieren te verontrusten, te vangen of te doden of zulks te pogen of in het algemeen daarin schade aan de natuur toe te brengen. Dit artikel is met name gericht op incidentele bezoekers van het natuurmonument zoals recreanten.

Volgens artikel 17 van de Natuurbeschermingswet is het verboden, zonder daartoe gerechtigd te zijn, zich te bevinden in of op een water, dat deel uitmaakt van een beschermd natuurmonument, indien op duidelijk zichtbare wijze is kenbaar gemaakt dat de toegang tot dit water verboden is. Dit artikel komt overeen met artikel 461 van het Wetboek van Strafrecht. Ingevolge dit artikel is het mogelijk dat (delen van) wateren, al dan niet voor bepaalde delen van het jaar, afgesloten worden ten behoeve van het behoud of herstel van natuurwaarden.

8. Inlichtingen

De Consulent Natuur, Bos, Landschap en Fauna van het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij is gaarne bereid alle gewenste adviezen en inlichtingen te verstrekken. Het kantoor van de Consulent in de provincie Overijssel is gevestigd te Zwolle, Veemarkt 21, Postbus 10051, 8000 GB ZWOLLE, telefoon 038-271999.